

NARODOWY
BANK POLSKI

Ministerstwo
Finansów

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

Bankowy
Fundusz
Gwarancyjny

Informacja o działalności Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w 2024 r.

Warszawa, 2025 r.

Spis treści

Słowo wstępne	5
1. Komitet Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej w 2024 r.	6
1.1. Skład Komitetu	6
1.2. Zadania Komitetu	6
1.3. Posiedzenia i podjęte uchwały	8
1.4. Stała Grupa Robocza	10
2. Rola Narodowego Banku Polskiego	11
3. Ryzyko systemowe	12
3.1. Monitorowanie i identyfikacja zmian ryzyka systemowego na podstawie analiz i raportów cyklicznych	12
3.1.1. Ankieta oceny ryzyka systemowego	13
3.1.2. Wyniki analiz – ocena ryzyka systemowego w 2024 r.	13
3.1.3. Raporty cykliczne	15
3.2. Analiza zagadnień istotnych dla stabilności systemu finansowego w 2024 r.	20
3.2.1. Ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych	20
3.2.2. Tendencje na rynku nieruchomości mieszkaniowych oraz dynamika kredytów mieszkaniowych	21
3.2.3. Sytuacja na rynku nieruchomości komercyjnych	24
3.2.4. Wykorzystanie wsparcia z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców	25
3.2.5. Praktyka stosowania sankcji kredytu darmowego	27
3.2.6. Wpływ powodzi na działalność sektora bankowego i ubezpieczeniowego	28
3.2.7. Ryzyko cybernetyczne	29
3.2.8. Monitorowanie procesu reformy wskaźników referencyjnych	31
4. Instrumenty makroostrożnościowe	32
4.1. Antycykliczny bufor kapitałowy	32
4.2. Bufor O-SII	38
4.3. Bufor G-SII	40
4.4. Wagi ryzyka	41
4.5. Wymóg połączonego bufora	43
5. Inne działania makroostrożnościowe	44
5.1. Opinia dotycząca Rekomendacji KNF ws. Wskaźnika Finansowania Długoterminowego	44
5.2. Rekomendacja ws. zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na nieruchomościach	45
5.3. Przegląd listy podmiotów systemowo istotnych	47
5.4. Analiza sytuacji polskiego sektora bankowego na tle krajów UE	48
5.5. Analiza postulatów sektora bankowego i SKOK	51
5.6. Analiza poziomu oraz struktury MREL	51

6. Współpraca międzynarodowa	54
6.1. Zalecenie ERRS/2015/1 w sprawie ustalania i uznawania wskaźników bufora antycyklicznego wobec państw trzecich	54
6.2. Zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności stosowania instrumentów polityki makroostrożnościowej	55
6.2.1. Wnioski ws. odwzajemnienia instrumentów makroostrożnościowych	56
6.2.2. Monitorowanie ekspozycji w związku z mechanizmem uznawania instrumentów makroostrożnościowych	58
6.2.3. Ocena skutków transgranicznych polskich instrumentów makroostrożnościowych	59
6.3. Zalecenie ERRS/2022/9 w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych	62
6.4. Zalecenie ERRS/2019/18 w sprawie wymiany i gromadzenia informacji do celów makroostrożnościowych	64
7. Komunikacja	65
7.1. Komunikacja krajowa	65
7.1.1. Komunikaty po posiedzeniach KSF-M	65
7.1.2. Informacja roczna KSF-M	66
7.1.3. Strona internetowa	66
7.2. Komunikacja międzynarodowa i powiadomienia ERRS	67
Słowniczek pojęć i skrótów	69

Słowo wstępne

Szanowni Państwo,

przekazuje Państwu dziesiątą edycję rocznego raportu z działalności Komitetu Stabilności Finansowej jako organu nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M). Za pośrednictwem tego dokumentu pragnę przedstawić informacje na temat prac Komitetu podejmowanych na rzecz stabilności systemu finansowego w naszym kraju w 2024 r.

W ciągu 2024 r. ogólny poziom ryzyka w krajowym systemie finansowym obniżył się. Banki skutecznie radziły sobie z najdłużej utrzymującym się ryzykiem prawnym walutowych kredytów mieszkaniowych. W ocenie Komitetu ryzyko to jest przez banki dobrze zarządzane i można oczekiwać jego systematycznego obniżania w kolejnych latach, wraz z malejącym portfelem tych kredytów oraz odpowiednim poziomem utworzonych rezerw.

W okresie ostatniego roku banki wypracowały wysokie zyski, dzięki czemu zwiększyły swoje zasoby kapitałowe i tym samym wzmocniły odporność konieczną wobec nowych wzywań na przyszłość, związanych z makroekonomicznymi skutkami sytuacji geopolitycznej oraz ryzykiem systemowym.

W 2024 r. Komitet opracował nową strategię stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego, zgodnie z którą pożądanym modelem budowania odporności sektora bankowego w Polsce będzie ustanowienie dodatniego neutralnego poziomu bufora antycyklicznego. Docelowy poziom bufora to 2%, jednak będzie on wprowadzany stopniowo, aby dać bankom odpowiedni czas na dostosowanie. W odpowiedzi na rekomendację Komitetu, Minister Finansów wydał rozporządzenie wprowadzające bufor antycykliczny na poziomie 1% od września 2025 r.

Chciałbym podkreślić, że prowadzenie skutecznej polityki makroostrożnościowej nie byłoby możliwe bez kapitału analitycznego i zasobów kadrowych oraz współpracy wszystkich zaangażowanych instytucji, tj. Ministra Finansów, Komisji Nadzoru Finansowego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Narodowego Banku Polskiego. Tą drogą chciałbym serdecznie podziękować wszystkim Członkom Komitetu oraz osobom zaangażowanym w poszczególnych instytucjach za codzienną pracę na rzecz wypełniania jego mandatu.

Z satysfakcją przedstawiam Państwu niniejszy dokument i zapraszam do lektury Informacji o działalności Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w 2024 r.

*Adam Glapiński
Prezes NBP
Przewodniczący Komitetu Stabilności Finansowej
w zakresie nadzoru makroostrożnościowego
(KSF-M)*

1. Komitet Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej w 2024 r.

1.1. Skład Komitetu

Komitet Stabilności Finansowej (KSF) jest organem odpowiedzialnym za nadzór makroostrożnościowy w Polsce¹. Komitet jest ciałem kolegialnym, w skład którego wchodzi przedstawiciele instytucji krajowej sieci bezpieczeństwa finansowego:

- Prezes Narodowego Banku Polskiego – jako przewodniczący Komitetu w formule makroostrożnościowej,
- Minister Finansów,
- Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,
- Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Skład Komitetu w 2024 r.:

Prezes NBP	Adam Glapiński
Minister Finansów	Andrzej Domański
Przewodniczący KNF	Jacek Jastrzębski
Prezes Zarządu BFG	Piotr Tomaszewski – do 21 maja 2024 r. Maciej Szczęsny – od 22 maja 2024 r.

1.2. Zadania Komitetu

Komitet działający w formule makroostrożnościowej jest odpowiedzialny za identyfikację, ocenę i monitorowanie ryzyka systemowego powstającego w systemie finansowym oraz działanie na rzecz wyeliminowania tego ryzyka przy wykorzystaniu instrumentów makroostrożnościowych. Celem tych działań jest w szczególności wzmacnianie odporności systemu finansowego na wypadek materializacji ryzyka systemowego i wspieranie przez to długookresowego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego kraju. Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nakłada na Komitet następujące zadania:

- stosowanie instrumentów makroostrożnościowych, w tym przedstawianie stanowisk oraz wydawanie rekomendacji;
- identyfikacja instytucji finansowych istotnych dla systemu finansowego;

¹ Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (dalej „ustawa o nadzorze makroostrożnościowym”).

- współpraca z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ERRS), w tym informowanie o podejmowanych działaniach makroostrożnościowych, oraz współpraca z innymi organami Unii Europejskiej, organami nadzoru makroostrożnościowego UE, a także instytucjami międzynarodowymi;
- wymiana informacji ważnych dla realizacji powierzonych zadań.

Komitet wydaje także, na wniosek zainteresowanych organów, opinie dotyczące m.in.:

- identyfikacji innych oraz globalnych instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożeniu na nie odpowiednich buforów²,
- metodyki, kryteriów identyfikacji i kalibracji buforów innych instytucji o znaczeniu systemowym, a także procedur identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym oraz definiowania podkategorii globalnych instytucji o znaczeniu systemowym³,
- docelowego poziomu środków systemu gwarantowania depozytów w bankach⁴,
- rekomendacji odnoszących się do spraw mogących dotyczyć nadzoru makroostrożnościowego⁵,
- opóźnienia podania informacji poufnych do wiadomości publicznej w trybie przepisów rozporządzenia MAR⁶.

Ponadto Komitet uczestnicząc w procesie wyznaczania zamiennika kluczowego wskaźnika referencyjnego może wydać rekomendację albo przedstawić stanowisko w tej sprawie⁷.

W 2024 r. nie nastąpiły zmiany regulacyjne wpływające bezpośrednio na mandat i zakres obowiązków Komitetu. Tym niemniej zmiany w rozporządzeniu CRR⁸, które weszły w życie 1 stycznia 2025 r. ukształtowały nowe ramy prawne dla stosowania niektórych instrumentów ostrożnościowych.

Jedna ze zmian dotyczyła zasad wyznaczania wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkaniowych i komercyjnych. Istotne rozbudowanie zasad kategoryzowania ekspozycji oraz zmiany w obszarze przypisywanych im wag ryzyka miały wpływ na działania Komitetu w zakresie stosowania tego instrumentu makroostrożnościowego. Szczegółowe informacje na ten temat zostały przedstawione w rozdziale 5.2.

² Odpowiednio na podstawie art. 35 ust. 1 oraz art. 39 ust. 1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

³ Odpowiednio na podstawie art. 39 ust. 6 oraz art. 36 ust. 2 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁴ Art. 287 ust. 2b ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 487).

⁵ Art. 137 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2488 z późn. zm.).

⁶ Art. 17 ust. 6 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku (rozporządzenie w sprawie nadużyć na rynku) oraz uchylające dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE (Dz. Urz. UE .L.2014.173.1).

⁷ Art. 61b ust. 1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

1.3. Posiedzenia i podjęte uchwały

W 2024 r., zgodnie z harmonogramem prac, Komitet odbył cztery regularne posiedzenia w następujących terminach: 22 marca, 14 czerwca, 20 września oraz 6 grudnia.

Stałymi punktami obrad Komitetu w każdym kwartale były następujące tematy:

- **ocena ryzyka systemowego** oparta na wnioskach z ankiety ORS⁹, w której uczestniczą instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego reprezentowane w Komitecie,
- analiza **ryzyka** związanego z **portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych** oraz monitorowanie **procesów ugodowych**,
- **analiza sytuacji** na krajowym rynku **nieruchomości mieszkaniowych**,
- rekomendacja w sprawie wysokości **wskaźnika bufora antycyklicznego (BA)**,
- monitorowanie efektów prac **Stalej Grupy Roboczej**,
- realizacja **zaleceń Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego**, w tym ocena ekspozycji polskich banków na potrzeby stosowania zasady wzajemności (*reciprocity*),
- informacja na temat **działań podejmowanych na forum europejskim** w zakresie polityki makroostrożnościowej,
- monitorowanie sytuacji w zakresie realizacji **programu wsparcia kredytobiorców** ze środków FWK,
- monitorowanie postępów **prac Narodowej Grupy Roboczej** ds. reformy wskaźników referencyjnych.

Poza stałymi punktami porządku posiedzeń Komitet na spotkaniach podejmował także inne tematy, z których najistotniejsze omówiono poniżej.

W I kwartale Komitet wydał skierowaną do Ministra Finansów rekomendację w sprawie utrzymania wskaźnika bufora antycyklicznego na poziomie 0%. Jednocześnie Komitet dokonał formalnych zmian w dotychczasowym podejściu do stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego, wprowadzając *Strategię stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego w Polsce*¹⁰ oraz przyjmując nową metodykę kalibracji bufora¹¹, która miała na celu umożliwienie budowania dodatniej wartości bufora antycyklicznego na wczesnym etapie cyklu finansowego (neutralny poziom bufora antycyklicznego, nBA)¹². Komitet zapoznał się także z informacją na temat realizacji wymogów MREL przez banki.

Na posiedzeniu w **II kwartale** Komitet – uwzględniając strategię i metodykę stosowania bufora antycyklicznego przyjęte w marcu 2024 r. - wydał rekomendację w sprawie ustalenia wysokości

⁹ Szerzej na temat *Oceny ryzyka systemowego* oraz metodyki oceny i identyfikacji ryzyka systemowego w rozdziale 3.

¹⁰ *Strategia stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego w Polsce*, Warszawa 2024,
https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/04/1_Strategia-nBA.pdf.

¹¹ *Metodyka ustalania antycyklicznego bufora kapitałowego*, Warszawa 2024,
https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/04/2_Metodyka-kalibracji-bufora-antycyklicznego-1.pdf.

¹² Szerzej na temat neutralnego poziomu bufora antycyklicznego w rozdziale 4.1.

wskaźnika bufora antycyklicznego na poziomie 1% – po upływie 12 miesięcy i 2% – po upływie 24 miesięcy od ogłoszenia przez Ministra Finansów rozporządzenia w tej sprawie. Ponadto na wniosek UKNF Komitet wydał opinię na temat projektu Rekomendacji WFD, w której odniósł się do nowych rozwiązań dotyczących wprowadzenia wymogu utrzymywania odpowiedniego poziomu długoterminowych instrumentów dłużnych w pasywach banków w stosunku do wartości udzielonych kredytów hipotecznych. Komitet zapoznał się z wynikami analiz dotyczących praktyki stosowania sankcji kredytu darmowego (instrumentu z ustawy o kredycie konsumenckim¹³). Na posiedzeniu zaprezentowano także przygotowany przez NBP *Raport o stabilności systemu finansowego, czerwiec 2024 r.* oraz *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki*. Ponadto podjęto decyzję o przyjęciu dokumentu pt. *Informacja o działalności Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w 2023 r.* i przekazaniu go Sejmowi RP.

W III kwartale Komitet podtrzymał, skierowaną do Ministra Finansów, rekomendację z 14 czerwca 2024 r. w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego, zgodnie z którą docelowa wysokość wskaźnika bufora antycyklicznego wynosi 2%, przy etapowym dochodzeniu do pożądanego poziomu. Komitet dokonał oceny adekwatności stosowanych w Polsce, wyższych wag ryzyka, również w kontekście nowych przepisów CRR w tym zakresie. Biorąc pod uwagę wyniki analiz wydał, skierowane do Ministra Finansów i Komisji Nadzoru Finansowego, rekomendacje dotyczące zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na nieruchomościach, w których zalecił zniesienie dotychczas obowiązujących, wyższych wag ryzyka oraz zastosowanie w to miejsce instrumentów o charakterze mikroostrożnościowym. Komitet ponownie omówił kwestię podważania wiarygodności i reprezentatywności wskaźnika referencyjnego stopy procentowej WIBOR. Uznając tę sprawę za istotną, Komitet zdecydował o wydaniu odrębnego komunikatu w tej sprawie. Na posiedzeniu omówiono także możliwe działania ze strony instytucji finansowych oraz instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego, wspierające walkę ze skutkami powodzi, która wystąpiła na południu kraju we wrześniu 2024 r. Ponadto zgodnie z przyjętym rocznym cyklem prac, na wniosek Komisji Nadzoru Finansowego, Komitet wydał opinie w sprawie identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożenia odpowiednich buforów.

W IV kwartale Komitet ponownie podtrzymał rekomendację z 14 czerwca 2024 r. w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego, zgodnie z którą docelową pożądaną wysokością bufora antycyklicznego jest 2%. Komitet zapoznał się z wynikami analizy sytuacji polskiego sektora bankowego na tle Unii Europejskiej i ocenił, że mimo specyficznych uwarunkowań w krajowym sektorze sytuacja jest dobra, a zarówno nadwyżki kapitałowe, jak i wysokie bufony płynnościowe stwarzają w bankach przestrzeń do kreowania kredytu dla gospodarki. Członkowie Komitetu zapoznali się z prezentowanymi cyklicznie przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego informacjami na temat ryzyka cybernetycznego w polskim systemie finansowym. Na posiedzeniu

¹³ Art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. poz. 715, z późn. zm.)

omówiono wpływ wrześniowej powodzi na jakość kredytów w bankach oraz koszty dla firm ubezpieczeniowych.

Tabela 1. Uchwały Komitetu Stabilności Finansowej podjęte w 2024 r.

Uchwała nr	Tytuł uchwały
Posiedzenie - 22 III 2024	
72/2024	w sprawie przyjęcia strategii stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego
73/2024	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego
Posiedzenie - 14 VI 2024	
74/2024	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego
75/2024	w sprawie opinii do projektu rekomendacji WFD dotyczącej Wskaźnika Finansowania Długoterminowego
Posiedzenie - 20 IX 2024	
76/2024	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego
77/2024	w sprawie rekomendacji dotyczących zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na nieruchomościach
Posiedzenie - 6 XII 2024	
78/2024	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego

Źródło: Opracowanie NBP.

1.4 Stała Grupa Robocza

Stała Grupa Robocza (dalej SGR) wspiera prace Komitetu Stabilności Finansowej, w szczególności przygotowując projekty opinii, stanowisk i rekomendacji oraz analizy ryzyka systemowego. W składzie SGR jest dziewięciu stałych członków – po dwóch przedstawicieli Ministerstwa Finansów, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego i Bankowego Funduszu Gwarancyjnego oraz trzech przedstawicieli NBP, z których jeden pełni funkcję Przewodniczącego Grupy. Kolegialna formuła działania SGR sprzyja współpracy i wymianie informacji pomiędzy instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego.

W 2024 r. Stała Grupa Robocza odbyła cztery posiedzenia regularne, które poprzedzały posiedzenia KSF-M oraz trzy posiedzenia dodatkowe, które poświęcone były szczegółowemu omówieniu wyników analiz prezentowanych Komitetowi. Prace SGR przebiegały w całym roku zgodnie z wypracowaną dotychczas praktyką działania i oprócz realizacji standardowych zadań zapewniających wsparcie Komitetu, koncentrowały się na dodatkowych analizach związanych z bieżącą sytuacją w systemie finansowym oraz na rozwoju instrumentarium polityki makroostrożnościowej.

2. Rola Narodowego Banku Polskiego

Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym określa zadania nałożone na Prezesa NBP oraz Narodowy Bank Polski w zakresie wspierania prac Komitetu Stabilności Finansowej w obszarze nadzoru makroostrożnościowego. Przyznanie szczególnej roli NBP jest zgodne z rekomendacjami międzynarodowymi, w tym z zaleceniem Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego¹⁴.

Prezes NBP przewodniczy pracom KSF-M. Przysługuje mu głos rozstrzygający w przypadku równej liczby głosów w trakcie głosowania nad uchwałami Komitetu. Kompetencją Prezesa NBP jest także reprezentowanie organu nadzoru makroostrożnościowego na zewnątrz.

Narodowy Bank Polski realizuje bezpośrednio zadania wspierające prace KSF-M¹⁵. Wieloletnie doświadczenie i zaangażowanie banku centralnego w badania i prace analityczne dotyczące krajowego systemu finansowego oraz jego związków z realną sferą gospodarki sprawia, że NBP zapewnia adekwatne zaplecze analityczne Komitetu. Na NBP spoczywają zatem zadania związane z właściwą organizacją prac Komitetu Stabilności Finansowej zarówno w obszarze analityczno-badawczym, jak również we wszelkich kwestiach o charakterze administracyjno-organizacyjnym.

Narodowy Bank Polski przygotowuje i udostępnia Komitetowi materiały analityczne, opracowania i opinie dotyczące oceny ryzyka systemowego, w tym regularnie przedstawia Komitetowi:

- *Raport o stabilności systemu finansowego (raport półroczny),*
- *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki (raport roczny),*
- *Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego (raport roczny).*

Do kompetencji powierzonych NBP należą również: (i) organizacja posiedzeń KSF-M, (ii) koordynacja przepływu informacji i materiałów pomiędzy członkami Komitetu oraz (iii) prowadzenie jego Sekretariatu, który dba m. in. o współpracę KSF-M z ERRS. NBP zapewnia także obsługę prawną, przygotowując projekty uchwał i innych aktów prawnych wydawanych przez Komitet. Analogiczne funkcje Narodowy Bank Polski pełni wobec Stałej Grupy Roboczej (SGR) powołanej przez Komitet.

Na NBP spoczywa ponadto obowiązek realizacji polityki komunikacyjnej KSF-M¹⁶. W tym celu NBP prowadzi na swojej stronie internetowej serwis informacyjny dotyczący działań Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej. Wypełnia także powierzone przez Komitet obowiązki informacyjne w obszarze nadzoru makroostrożnościowego względem ERRS.

¹⁴ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie mandatu makroostrożnościowego organów krajowych (ERRS/2011/3).

¹⁵ Art. 11 ust.1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

¹⁶ Szerzej na temat realizowania polityki komunikacyjnej Komitetu w rozdziale 7.

3. Ryzyko systemowe

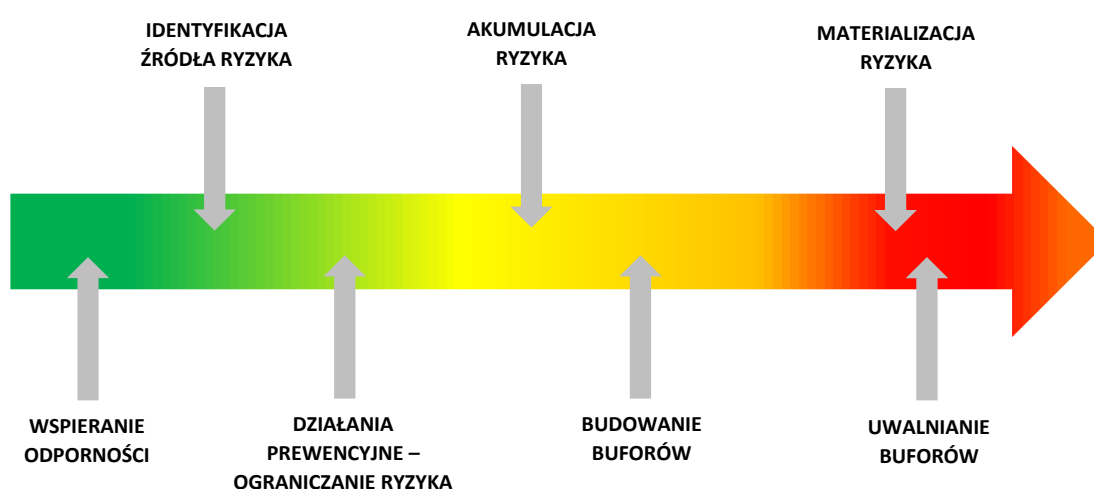
3.1. Monitorowanie i identyfikacja zmian ryzyka systemowego na podstawie analiz i raportów cyklicznych

Celem polityki makroostrożnościowej jest działanie na rzecz utrzymania stabilności systemu finansowego, m.in. poprzez ograniczanie ryzyka systemowego. Aby zastosowanie odpowiednich narzędzi ograniczania ryzyka było możliwe i skuteczne, Komitet monitoruje funkcjonowanie systemu finansowego oraz jego interakcje z otoczeniem gospodarczym pod kątem identyfikacji potencjalnych źródeł zagrożeń dla stabilności finansowej. Według założeń określonych w *Strategii polityki makroostrożnościowej*¹⁷ przeciwdziałanie materializacji ryzyka systemowego może odbywać się dwutorowo poprzez:

- działania na rzecz ograniczenia narastania i kumulowania nadmiernych nierównowag w systemie finansowym oraz
- wzmacnianie odporności systemu finansowego.

Etap akumulacji ryzyka systemowego determinuje sposób jego ograniczania (patrz Rysunek 1). Na wczesnym etapie narastania ryzyka, gdy zaobserwowane nierównowagi nie zagrażają stabilności finansowej, Komitet podejmuje działania na rzecz zbudowania większej odporności systemu finansowego. W dalszej kolejności może reagować w kierunku hamowania procesu narastania nierównowag. Natomiast w sytuacji wzrostu ryzyka Komitet może zastosować instrumenty makroostrożnościowe, tj. odpowiednie bufory kapitałowe, które w fazie materializacji ryzyka systemowego mogą zostać uwolnione w celu pokrycia strat lub finansowania akcji kredytowej.

Rysunek 1. Schemat działań KSF-M

Źródło: Opracowanie NBP.

¹⁷ *Strategia polityki makroostrożnościowej*, czerwiec 2019 r. <http://www.nbp.pl/nadzormakroostroznościowy/publikacje/strategia-polityki-makroostroznościowej.pdf>.

3.1.1. Ankieta oceny ryzyka systemowego

Komitet cyklicznie monitoruje ryzyko systemowe w polskim systemie finansowym. Podstawowym narzędziem wykorzystywanym w tym celu jest kwartalna ankieta *Ocena ryzyka systemowego przez instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego* (ankieta ORS). Jej celem jest zebranie opinii wszystkich instytucji reprezentowanych w KSF na temat źródeł ryzyka systemowego w polskim systemie finansowym i jego otoczeniu. Indywidualne oceny ryzyka systemowego podlegają wspólnej analizie i stanowią punkt odniesienia dla ogólnej oceny prezentowanej przez Komitet.

Zgodnie z przyjętą metodyką ocena ryzyka systemowego w polskim systemie finansowym dokonywana jest w następującym zakresie:

- prawdopodobieństwa materializacji,
- skutków materializacji,
- horyzontu materializacji.

Na podstawie ocen prawdopodobieństwa i skutków materializacji dokonywana jest ogólna ocena zidentyfikowanego ryzyka. Instytucje mogą również proponować zastosowanie odpowiednich działań makroostrożnościowych, mających na celu łagodzenie negatywnych zjawisk i ograniczenie ryzyka.

3.1.2. Wyniki analiz – ocena ryzyka systemowego w 2024 r.

W 2024 r. Komitet monitorował źródła ryzyka zidentyfikowane w poprzednich latach. Ze względu na zmiany zachodzące w systemie finansowym i jego otoczeniu na przestrzeni roku zmianie ulegała hierarchia słabych punktów oraz ocena natężenia ryzyka.

W ciągu roku ogólny poziom ryzyka odnotowywany w ankiecie ORS spadał, głównie na skutek systematycznego obniżania ocen dla ryzyka *obniżonych nadwyżek kapitałowych i racjonowania kredytu*, ryzyka *słabości niektórych instytucji i zarażania* oraz ryzyka *związanego z rynkiem nieruchomości mieszkaniowych*. Na niezmiennym poziomie utrzymywało się natomiast ryzyko związane z *walutowymi kredytami mieszkaniowymi*, które w całym 2024 r. roku pozostawało najistotniejszym źródłem ryzyka w polskim systemie finansowym.

W I kwartale 2024 r. ogólna ocena ryzyka obniżyła się w porównaniu z ostatnim kwartałem 2023 r. w związku ze spadkiem natężenia ryzyka związanego z *obniżonymi nadwyżkami kapitałowymi i racjonowaniem kredytu*. Zmieniła się także hierarchia źródeł ryzyka. Najważniejszym słabym punktem polskiego systemu finansowego pozostawało *ryzyko prawne związane z mieszkaniowymi kredytami walutowymi*. Wszystkie instytucje utrzymały najwyższe możliwe oceny w zakresie oceny ogólnej, prawdopodobieństwa materializacji oraz skutków materializacji dla tego ryzyka. Na drugim miejscu znalazło się *ryzyko regionu/geopolityczne* będące skutkiem wojny trwającej w Ukrainie. W dalszej kolejności Komitet wskazywał na *ryzyko podważania WIBOR* w zakresie kwestionowania przez kredytobiorców umów kredytowych, w których stosowany jest wskaźnik

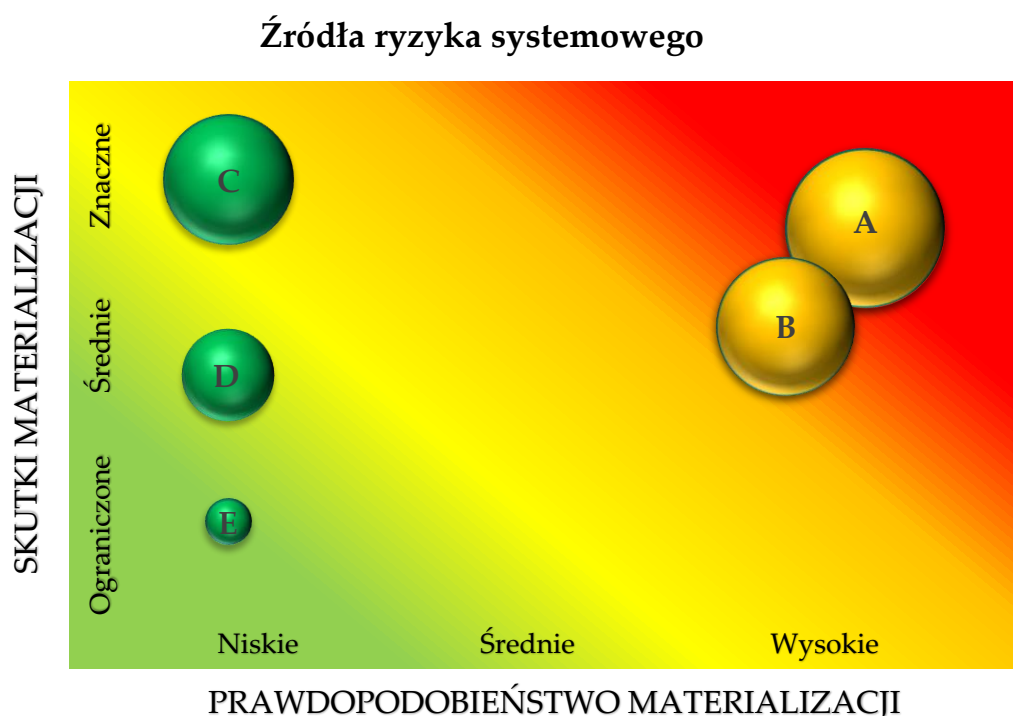
referencyjny WIBOR. W wyniku zmiany oceny w pierwszym kwartale 2024 r. ryzyko *obniżonych nadwyżek kapitałowych i racjonowania kredytu* uplasowało się na czwartym miejscu. Najniższym ryzykiem odznaczały się *rynek nieruchomości mieszkaniowych* oraz *zjawisko słabości niektórych instytucji i zarażania*.

W **II kwartale** nadal najistotniejszym ryzykiem w polskim systemie finansowym pozostawało ryzyko związane z *mieszkaniowymi kredytami walutowymi*. Jednak w pozostałym zakresie hierarchia słabych punktów uległa zmianie w stosunku do poprzedniej edycji ankiety. Kolejne miejsca zajęły: *ryzyko geopolityczne*, *ryzyko podważania WIBOR* oraz *ryzyko RRE*. Na skutek istotnego spadku ryzyka związanego z *obniżonymi nadwyżkami kapitałowymi i racjonowaniem kredytu* spadło ono na ostatnie miejsce w hierarchii słabych punktów. Zmiana percepcji tego ryzyka była efektem odbudowujących się nadwyżek kapitałowych oraz ożywienia akcji kredytowej.

W **III kwartale** ogólna ocena ryzyka systemowego ponownie spadła, co było wynikiem obniżenia oceny ryzyka *słabości niektórych instytucji i zarażania* oraz *obniżonych nadwyżek kapitałowych i racjonowania kredytu*. W ocenie Komitetu, w świetle poprawiającej się kondycji sektora bankowego, ryzyko *obniżonych nadwyżek kapitałowych i racjonowania kredytu* przestało mieć charakter systemowy i zostało usunięte z listy słabych punktów polskiego systemu finansowego. Hierarchia źródeł ryzyka w pozostałym zakresie nie uległa zmianie. Nadal kluczowym ryzykiem pozostawał obszar *walutowych kredytów mieszkaniowych*.

W **IV kwartale 2024 r.** ponownie zmniejszyło się natężenie ryzyka systemowego w związku ze obniżeniem oceny ryzyka związanego z rynkiem *nieruchomości mieszkaniowych* oraz *słabością niektórych instytucji i możliwości wystąpienia efektu zarażania*. W ocenie Komitetu ostatnie ryzyko zostało istotnie ograniczone na skutek zakończenia procesu uporządkowanej restrukturyzacji Getin Noble Bank S.A. Hierarchia słabych punktów nie uległa zmianie w stosunku do poprzedniego kwartału. Instytucje utrzymały swoje ogólne oceny co do pozostałych słabych punktów, tj. *ryzyka walutowych kredytów mieszkaniowych*, *ryzyka geopolitycznego* oraz *ryzyka podważania WIBOR*. Jednak po raz pierwszy odnotowano spadek oceny w zakresie skutków materializacji ryzyka związanego z *walutowymi kredytami mieszkaniowymi*, ze względu na stopniowe zmniejszanie się portfela tego typu kredytów i zawiązanie przez banki znaczących rezerw na ten cel.

Rysunek 2. Mapa syntetycznej oceny ryzyka systemowego w IV kwartale 2024 r.

[A] Walutowe kredyty mieszkaniowe

[B] Ryzyko regionu/geopolityczne

[C] Ryzyko podważania WIBOR

[D] Rynek nieruchomości mieszkaniowych

[E] Słabość niektórych instytucji i możliwość wystąpienia efektu zarażania

Wielkość figury odpowiada istotności danego ryzyka w ogólnej ocenie ryzyka, natomiast kolory oznaczają horyzont materializacji: żółty - krótkoterminowe (do roku), zielony - średnioterminowe (1-3 lata).

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie wyników ankiety *Ocena ryzyka systemowego przez instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego w IV kw. 2024 r.*

3.1.3. Raporty cykliczne

Poza ankietą ORS, Komitet Stabilności Finansowej wykorzystuje również inne dostępne źródła informacji oraz analizy, dzięki czemu ocena ryzyka systemowego ma charakter kompleksowy. Narodowy Bank Polski jest zobowiązany do przedstawiania Komitetowi cyklicznych materiałów analityczno-badawczych, a także wymienionych w ustawie o NBP raportów, tj.: *Raportu o stabilności systemu finansowego* oraz *Raportu o równowadze polskiej gospodarki*.

Dla potrzeb oceny ryzyka związanego z infrastrukturą Komitet zapoznaje się także z oceną NBP w zakresie funkcjonowania polskiego systemu płatniczego i otrzymuje cykliczny *Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego*.

Ramka 1. Zmiany oceny ryzyka systemowego w ostatnich latach

W ciągu blisko dekady Komitet rozwijał instrumentarium służące ocenie ryzyka systemowego w polskim systemie finansowym. Najistotniejszym elementem tego procesu jest ankieta ORS, która pomaga usystematyzować identyfikację obszarów ryzyka, percepcję i ocenę jego natężenia.

Na rysunku 3. przedstawiono zidentyfikowane przez Komitet źródła ryzyka w polskim systemie finansowym oraz zmiany ich hierarchii w latach 2016-2024¹⁸. Zestawienie zidentyfikowanych obszarów ryzyka w perspektywie lat pracy KSF-M pozwala na analizę ewolucji zagrożeń, z którymi mierzyła się polityka makroostrożnościowa w Polsce.

W pierwszych latach działania Komitetu katalog źródeł ryzyka nie ulegał większym przeobrażeniom zarówno pod względem liczby identyfikowanych źródeł, jak i uporządkowania pod względem ich ważności. Od 2019 r. nastąpiło zwiększenie dynamiki w zakresie identyfikacji nowych słabych punktów w systemie finansowym oraz oceny ich istotności. W okresie 9 lat funkcjonowania Komitet zidentyfikował czternaście źródeł ryzyka o charakterze systemowym, przy czym jednorazowo najwięcej – w 2019 r. – katalog obejmował osiem słabych punktów. W pozostałych latach było ich najczęściej sześć.

Wiele kategorii pozostawało na liście słabych punktów dłużej, podczas gdy niektóre uznane były jako ryzyko tylko przez okres jednego roku lub dwóch. Poniżej przedstawione zostały te źródła ryzyka, które pozostawały w ocenie Komitetu istotne w perspektywie kilku lat [oraz ważne z perspektywy rynku, które udało się ograniczyć w relatywnie szybko].

Najistotniejszym i najdłużej, bo od 2016 r., utrzymującym się na liście słabych punktów ryzykiem jest obszar **walutowych kredytów mieszkaniowych**. Ryzyko to oceniane było praktycznie w całym okresie jako główna słabość w systemie finansowym (z wyłączeniem lat 2019-2020, kiedy nieco się obniżyło w wyniku pojawienia się innych istotnych źródeł ryzyka związanych z pandemią COVID-19). Początkowo Komitet oceniał to ryzyko w kontekście potencjalnych skutków postulowanych w debacie publicznej rozwiązań ustawowych. W kolejnych latach ewoluowało i zaczęło przybierać charakter prawny w związku z narastającą liczbą sporów sądowych i stopniowym kształtowaniem się linii orzeczniczej. Kwestia walutowych kredytów mieszkaniowych nadal pozostaje kluczowym ryzykiem dla polskiego systemu finansowego.

Rynek nieruchomości mieszkaniowych również prawie od początku pozostaje w obszarze analiz i oceny ryzyka systemowego. Mimo że jego istotność w hierarchii źródeł ryzyka pozostawała relatywnie niska, to ze względu na potencjalne znaczne skutki jego materializacji

¹⁸ Dane od 2016 r., kiedy powstała metodyka przeprowadzania ankiety *Oceny ryzyka systemowego*.

zarówno dla strefy realnej, jak i dla sektora bankowego jest to jeden z głównych obszarów zainteresowania Komitetu.

Od 2019 r. Komitet identyfikował **ryzyko słabości niektórych instytucji oraz wystąpienia efektu zarażania**. W początkowym okresie ryzyko to dotyczyło przede wszystkim sektora spółdzielczego, w którym pojedyncze instytucje kredytowe funkcjonowały z relatywnie niskimi współczynnikami kapitałowymi, co ograniczało ich odporność i zdolność do absorpcji ewentualnych dalszych strat. W kolejnych latach ryzyko to objęło również banki komercyjne ze względu na sytuację dwóch podmiotów i zagrożenie efektem zarażania. W 2021 r. Komitet przyjął rekomendacje oraz stanowisko¹⁹ dotyczące działań wspierających stabilne funkcjonowanie banków spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Zmiany w otoczeniu regulacyjnym będące wynikiem tych rekomendacji zapewniły wsparcie dla korzystnych procesów zachodzących w sektorach bankowości spółdzielczej i SKOK. Ponadto synergia działań Komitetu i innych instytucji publicznych (m.in. skutecznie przeprowadzone działania restrukturyzacyjne w sektorze bankowym) oraz instytucji kredytowych (m.in. utworzenie Systemu Ochrony Banków Komercyjnych) pozwoliły na istotne ograniczenie ryzyka systemowego w tym obszarze.

W 2019 r. Komitet wskazał również na ryzyko wynikające z nieterminowego dostosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR do wymogów BMR²⁰. Wydał stanowisko w tej sprawie oraz monitorował postępy prac administratora wskaźnika. W kolejnym roku ryzyko to zostało istotnie ograniczone na skutek sfinalizowania działań GPW Benchmark SA oraz wydania odpowiedniej decyzji przez KNF.

Natomiast rok 2020 jest przykładem aktywnej reakcji Komitetu na bieżącą sytuację spowodowaną nadzwyczajnymi wydarzeniami. W wyniku pandemii COVID-19 Komitet zweryfikował politykę makroostrożnościową oraz zidentyfikował nowe źródła ryzyka, tj. **ryzyko związane z możliwością wystąpienia podwyższonych strat kredytowych w bankach** na skutek spodziewanego pogorszenia sytuacji gospodarstw domowych oraz ryzyko wystąpienia zjawiska *credit crunch*, czyli ograniczenia dostępności kredytu na skutek niepewności spowodowanej skutkami pandemii. W kolejnym roku ryzyka te straciły na znaczeniu, co było wynikiem dobrej sytuacji sektora bankowego, a także szeroko prowadzonymi działaniami osłonowymi ze strony polityki gospodarczej oraz prewencyjnymi

¹⁹ Uchwała Nr 46/2021 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie rekomendacji dotyczących działań wspierających stabilne funkcjonowanie banków spółdzielczych.

Uchwała Nr 48/2021 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie rekomendacji dotyczących działań wspierających stabilne funkcjonowanie spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

Uchwała Nr 47/2021 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 19 marca 2021 r. w sprawie stanowiska dotyczącego funkcjonowania sektora bankowości spółdzielczej.

²⁰ Rozporządzenie 2016/1011 w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014.

Komitetu, który już w marcu 2020 r. wydał rekomendację dotyczącą uwolnienia bufora ryzyka systemowego, aby zapewnić bankom możliwość pokrycia ewentualnych strat i zapewnić przestrzeń do kreacji kredytu.

Analiza ewolucji ryzyka systemowego w Polsce wskazuje, że w krajowym systemie finansowym nie ma istotnych, długoterminowych źródeł ryzyka o charakterze cyklicznym. Natomiast obserwowane jest utrzymywanie się ryzyka prawnego, które przejawiało się przede wszystkim w obszarze portfela walutowych kredytów mieszkaniowych. Od 2022 r. Komitet obserwuje również ryzyko podważania umów kredytowych opartych na wskaźniku WIBOR, które także ma charakter prawny. W związku z tym ryzykiem Komitet kilkakrotnie przedstawił swoje stanowisko wspierające obowiązujący wskaźnik referencyjny w wydanych komunikatach²¹.

²¹ Komunikaty KSF-M odnoszące się do ryzyka podważania umów opartych o WIBOR wydano w grudniu 2022 r, w marcu 2023 r. oraz we wrześniu 2024 r.

Rysunek 3. Źródła ryzyka systemowego oraz zmiany ich hierarchii w latach 2016-2024

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie wyników ankiet *Oceny ryzyka systemowego przez instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego* z ostatniego kwartału każdego roku.

3.2. Analiza zagadnień istotnych dla stabilności systemu finansowego w 2024 r.

3.2.1. Ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych

Ryzyko prawne związane z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych, będące przez długi okres najistotniejszym zagrożeniem dla stabilności polskiego systemu finansowego, jest stale monitorowane przez Komitet. Komitet regularnie również zapoznaje się z analizami UKNF kształtowania się bieżącej sytuacji w bankach na tle orzeczeń sądowych dotyczących walutowych kredytów mieszkaniowych.

Spory sądowe w przeważającej mierze dotyczą kredytów zaciąganych w franku szwajcarskim (97,5% wszystkich umów objętych sporem). W ostatnim okresie zaobserwowano również rosnący udział postępowań odnoszących się do kredytów mieszkaniowych zaciągniętych w euro.

W 2024 r. liczba umów objętych postępowaniem sądowym wyniosła blisko 166 tys., co w ujęciu wartościowym odpowiada ponad 56% portfela walutowych kredytów mieszkaniowych. W tym ok. 162 tys. stanowiły umowy frankowe, natomiast 4 tys. zawarte w euro.

Przyrost liczby postępowań sądowych charakteryzował się mniejszą dynamiką niż w roku poprzednim – wzrost o 18 tys. r/r był ponad dwukrotnie niższy niż w 2023 r. Od stycznia do września 2024 r. miesięczny średni przyrost liczby spraw sądowych był o ok. 1,3 tys. niższy niż w analogicznym okresie 2023 r. Natomiast od października odnotowano spadek liczby netto kredytów objętych sporem, średnio o ok. 1 tys. miesięcznie, co stanowi odwrócenie wieloletniego trendu przyrostu spraw sądowych. Było to wynikiem zakończenia większej liczby spraw w sądach w porównaniu z liczbą nowych, wnoszonych pozwów.

Wartość przedmiotu sporu zwiększyła się o 13,7 mld zł, do poziomu 70 mld zł, przy czym 1,8 mld zł odnosiło się do umów w euro. Banki utworzyły dodatkowe rezerwy na ryzyko prawne w wysokości 4,3 mld zł – na koniec 2024 r. wartość rezerw sięgnęła 61,8 mld zł, z czego 12,9 mld zł stanowiły rezerwy na ugody, a rezerwy dotyczące portfela w euro wyniosły 1,7 mld zł.

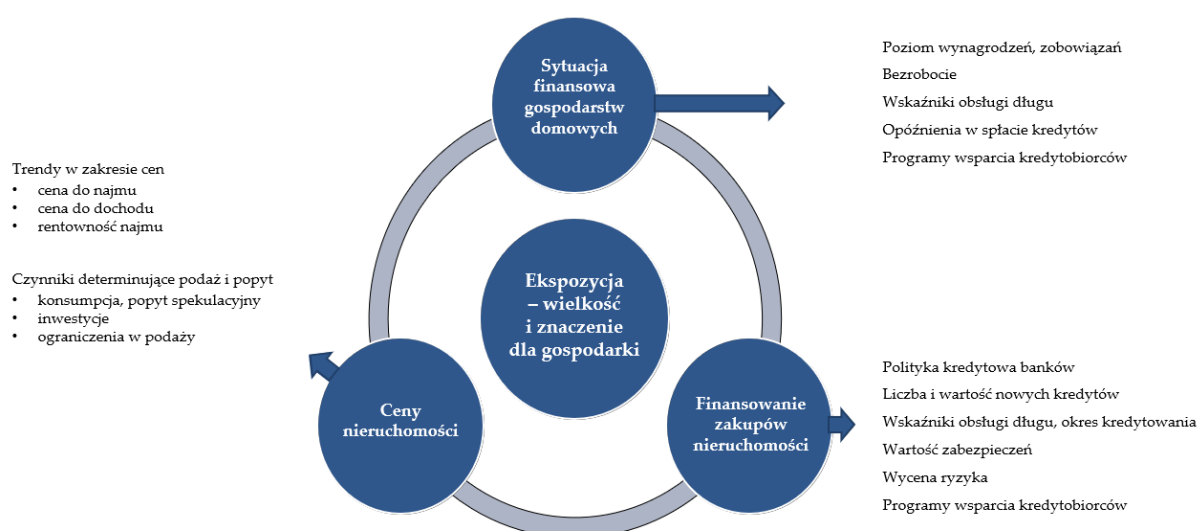
W grudniu 2024 r. liczba sporów prowadzonych w ramach postępowań sądowych, które zostały zakończone w postaci ugody, umorzenia, wydania prawomocnego wyroku sądu I oraz II instancji lub wyrokiem Sądu Najwyższego osiągnęła ok. 59,5 tys. (wzrost o 38 tys. r/r). Stanowi to 26,9% ogółu umów kiedykolwiek objętych sporem.

Równolegle banki intensyfikowały działania na rzecz **zawierania ugód z kredytobiorcami**. W 2024 r. zawarto łącznie 45 tys. ugód (co stanowi 34% wszystkich zawartych dotychczas ugód), przy czym – odmiennie niż w poprzednich dwóch latach – ponad połowę stanowiły ugody zawierane na warunkach innych niż propozycja Przewodniczącego KNF. Ponad 99% stanowią ugody dotyczące kredytów zaciągniętych we frankach szwajcarskich, a jedynie 0,28% – kredytów w euro.

3.2.2. Tendencje na rynku nieruchomości mieszkaniowych oraz dynamika kredytów mieszkaniowych

KSF-M kontynuował monitorowanie ryzyka związanego z rynkiem nieruchomości mieszkaniowych na podstawie analiz NBP dotyczących rozwoju sytuacji w sferze realnej oraz w zakresie finansowania tego rynku²². Od 2021 r. ocena sytuacji na rynku nieruchomości jest prowadzona z wykorzystaniem m.in. trójskładnikowego indeksu napięć na rynku nieruchomości (*Residential Real Estate Index – RREI*).

Rysunek 4. Trzy wymiary ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych

Źródło: Opracowanie NBP.

Indeks RREI umożliwia syntezę informacji z różnych źródeł uwzględniając dane dotyczące:

- cen nieruchomości/wartości zabezpieczenia,
- finansowania zakupów na rynku nieruchomości oraz
- sytuacji gospodarstw domowych.

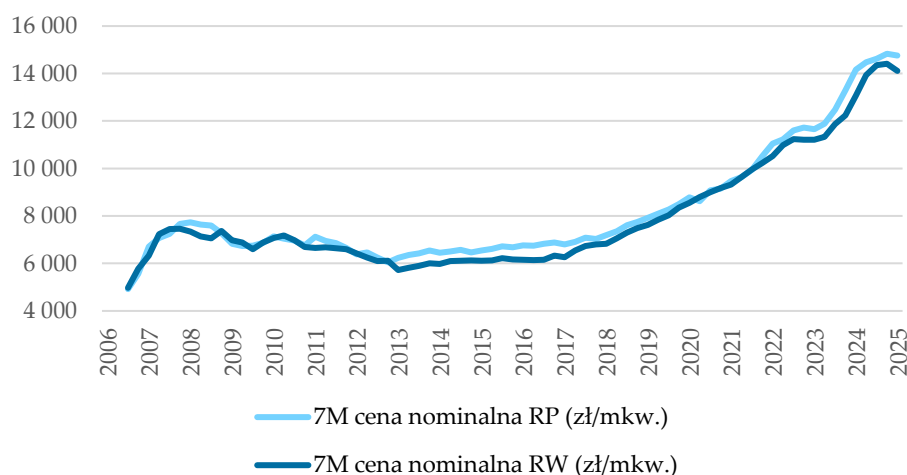
Taka konstrukcja indeksu pozwala na zintegrowaną ocenę **trzech zasadniczych wymiarów ryzyka związanego z rynkiem nieruchomości**, tj. przewartościowaniem cen nieruchomości, nadmierną akcją kredytową oraz nadmiernym zadłużeniem gospodarstw domowych.

Na kształtowanie się cen na rynku nieruchomości mieszkaniowych w 2024 r. istotnie oddziaływał zakończony w grudniu 2023 r. rządowy program „Bezpieczny Kredyt 2%” (BK2) oraz zapowiedzi wprowadzenia nowego programu w kolejnym roku. W 2023 r. pobudzony programem BK2 popyt na mieszkania przełożył się na istotne wzrosty ich cen nominalnych i realnych. Wzrost cen

²² Analizy rynku nieruchomości są oparte na danych NBP i UKNF.

utrzymywał się przez większość 2024 r., choć jego dynamika zaczęła spadać. Było to efektem sukcesywnego odbudowywania oferty mieszkań oraz zmniejszającego się popytu w związku z niewprowadzeniem w 2024 r. nowego programu rządowego. W IV kwartale roku obserwowano wzrost jedynie cen nominalnych na rynku pierwotnym.

Wykres 1. Średnie ceny m² mieszkania w ujęciu nominalnym

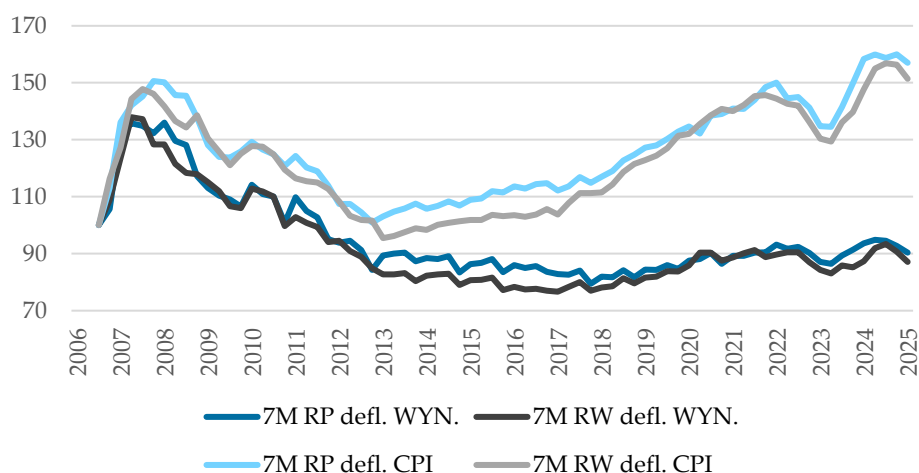

Uwaga: 7 miast: Gdańsk, Gdynia, Kraków, Łódź, Poznań, Warszawa i Wrocław.

RP – rynek pierwotny, RW – rynek wtórny.

Źródło: Obliczenia NBP.

Wykres 2. Indeks realnych cen mieszkań

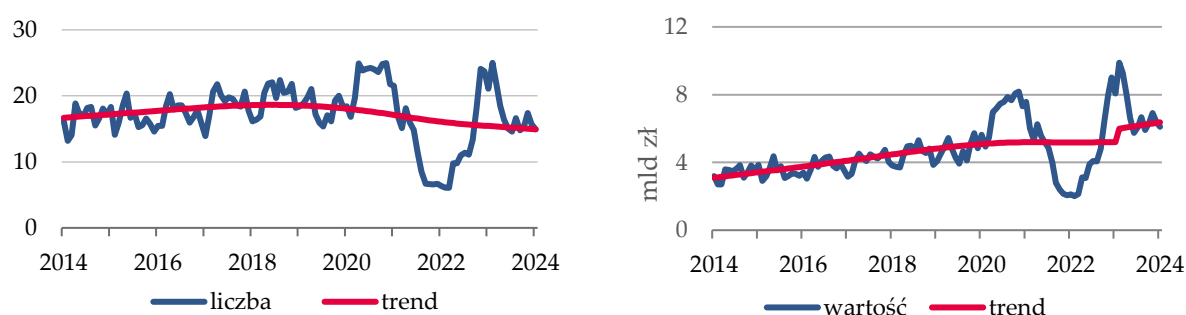
Uwaga: średnie ceny transakcyjne w największych 7 miastach w Polsce deflowane dynamiką wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw oraz CPI (100 = średnia cena na rynku wtórnym w III kwartale 2006 r.).

RP – rynek pierwotny, RW – rynek wtórny.

Źródło: Obliczenia NBP.

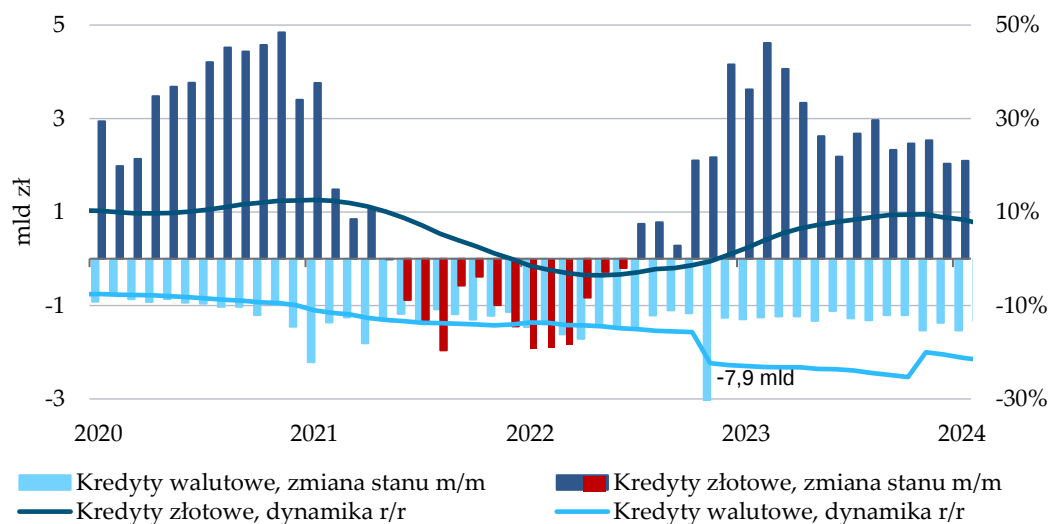
W porównaniu z 2023 r., podobnie jak popyt na mieszkania, tak i popyt na kredyt mieszkaniowy w 2024 r. był znacząco niższy w związku z zakończeniem BK2 oraz niewdrożeniem nowego programu rządowego. W pierwszym półroczu kredyty przyznane w ramach BK2 stanowiły jeszcze ok. 30% wszystkich udzielonych kredytów mieszkaniowych. Początkowo obserwowano zatem wzrost dynamiki kredytów, następnie jej utrzymanie na stosunkowo wysokim poziomie w III kwartale i nieznaczny spadek w IV kwartale 2024 r. Przez cały okres tempo wzrostu kredytów pozostawało jednak na bezpiecznym poziomie.

Wykresy 3 i 4. Nowe kredyty – liczba i wartość

Źródło: Obliczenia NBP.

Wykres 5. Wartość portfela kredytów mieszkaniowych

Źródło: Obliczenia NBP.

Uwaga: dane po wyeliminowaniu wpływu zmian kursowych. Spadek stanu kredytów walutowych w październiku 2023 r. wynika z usunięcia z populacji sprawozdawczej Getin Noble Banku w upadłości.

W 2024 r. nie odnotowano istotnych problemów z regulowaniem zobowiązań przez kredytobiorców. Na terminowość obsługi kredytów mieszkaniowych korzystny wpływ miała również możliwość korzystania przez kredytobiorców ze środków Funduszu Wsparcia Kredytobiorców (FWK)²³. W analizowanym okresie ryzyko systemowe związane z rynkiem mieszkaniowym oceniano jako relatywnie niskie.

3.2.3. Sytuacja na rynku nieruchomości komercyjnych

Komitet regularnie zapoznaje się z sytuacją na rynku nieruchomości komercyjnych (CRE, *Corporate Real Estate*) w jej ujęciu realnym (ceny, stawki czynszu), jak i finansowym (kredyty). Analizy sporządzone dla potrzeb Komitetu uwzględniały wyniki przeprowadzonej przez UKNF kolejnej edycji badania pozasprawozdawczego banków w zakresie kredytów udzielonych przedsiębiorstwom na nieruchomości komercyjne za rok 2023.

Polski sektor CRE ma relatywnie niewielki udział w PKB i ekspozycjach kredytowych krajowych banków. Ponadto zaangażowanie polskich podmiotów charakteryzuje się dużą dywersyfikacją (pod względem segmentów rynku nieruchomości komercyjnych) udzielanego kredytowania, co pozytywnie wpływa na zachowanie stabilności rynku finansowego. Sektor jest w dużej mierze finansowany przez inwestorów zagranicznych, pozyskujących finansowanie za granicą. Napięcia globalne i wzrost stóp procentowych w strefie euro przyczyniły się w 2023 r. do spadku liczby transakcji sprzedaży nieruchomości komercyjnych. Wartość udzielonych przez polskie banki kredytów na nieruchomości komercyjne na koniec 2023 r. wyniosła ok. 57 mld zł, a udzielonych przedsiębiorstwom kredytów zabezpieczonych nieruchomościami – 144 mld zł. Ekspozycje zagraniczne na polski rynek CRE na koniec 2023 r. ukształtowały się na poziomie 123 mld zł. Z analizy danych wynika, że nie występuje nadmierne ryzyko w sektorze nieruchomości komercyjnych.

Monitorowanie sytuacji, analizy oraz proces oceny ryzyka w sektorze CRE są realizowane zgodnie z wymogami zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z 2016 r.²⁴ i 2019 r.²⁵ w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości oraz zalecenia z 2022 r.²⁶ w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych.

²³ Szerzej o Funduszu Wsparcia Kredytobiorców w rozdziale 3.2.4.

²⁴ Zalecenie ERRS z dnia 31 października 2016 r. w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2016/14).

²⁵ Zalecenie ERRS z dnia 21 marca 2019 r. zmieniające zalecenie ERRS/2016/14 w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2019/3).

²⁶ Zalecenie ERRS z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych w Europejskim Obszarze Gospodarczym (ERRS/2022/9). Szerzej o realizacji Zalecenia ERRS/2022/9 w rozdziale 6.3.

3.2.4. Wykorzystanie Funduszu Wsparcia Kredytobiorców

Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (FWK) to mechanizm pomocowy stworzony w celu wsparcia kredytobiorców w trudnej sytuacji finansowej. Komitet monitoruje stopień wykorzystania przez kredytobiorców środków z FWK.

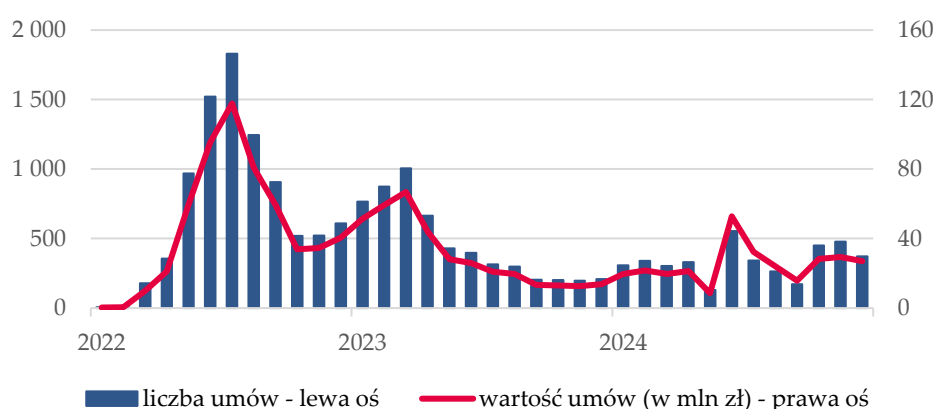
W pierwszym okresie funkcjonowania wykorzystanie przez kredytobiorców pomocy z Funduszu pozostawało na bardzo niskim poziomie. Istotny wzrost skali pomocy udzielanej z FWK nastąpił w 2022 r., w szczególności w związku ze wzrostem obciążeń budżetów gospodarstw domowych spłatą rat kredytowych w wyniku wzrostu stóp procentowych. Do 31 grudnia 2022 r.²⁷Fundusz został zasilony przez banki kwotą 1,4 mld zł, co umożliwiło bezpieczne kontynuowanie wsparcia kredytobiorców w kolejnych latach.

Tabela 2. Liczba wniosków i wartość umów w ramach FWK

Rok	Liczba umów	Wartość umów (w mln zł)
2016-2021	1 268	37,7
2022	8 674	553,4
2023	5 559	369,0
2024	4 043	300,5

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych BGK.

Wykres 6. Wsparcie udzielone z FWK w latach 2022-2024

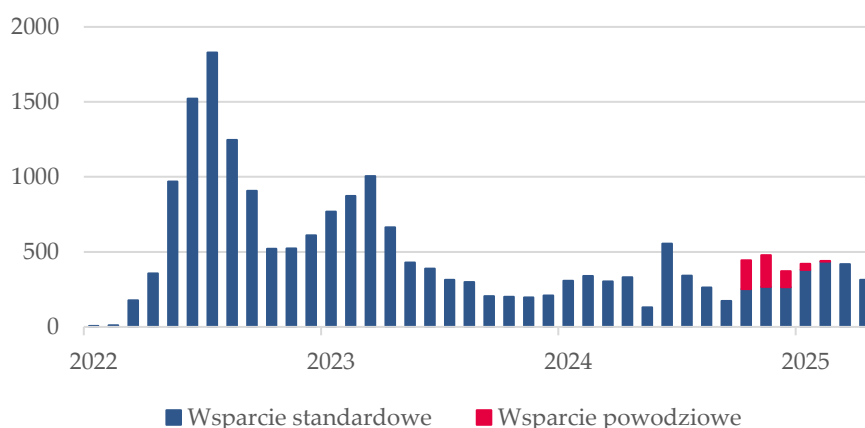

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych BGK.

²⁷ Zgodnie z art. 89 ust. 1 ustawy z 7 lipca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorstw gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 984 z późn. zm.).

W kolejnych latach wykorzystanie wsparcia z Funduszu stopniowo maleje – w 2023 r. zawarto o 36% mniej umów, których wartość była o 33% niższa niż w roku poprzednim. W 2024 r. kredytobiorcy zarejestrowali w BGK nieco ponad 4 tys. umów o udzielenie wsparcia z FWK (-27% r/r) na łączną kwotę ok. 300 mln zł (-18,5% r/r). W 2024 r. istotny wzrost zainteresowania Funduszem odnotowano dwukrotnie: w czerwcu, po wejściu w życie przepisów rozszerzających możliwości skorzystania z rozwiązań zapewnianych przez FWK²⁸, oraz w IV kwartale, po objęciu bezzwrotnym wsparciem z Funduszu kredytobiorców doświadczonych skutkami powodzi²⁹.

Wykres 7. Liczba zawartych umów o udzielenie wsparcia z FWK

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych BGK.

Wartość wsparcia wypłaconego kredytobiorcom w ramach FWK w 2024 r. wyniosła blisko 300 mln zł. Stan środków Funduszu obniżył się o 195 mln zł do poziomu 1 651 mln zł na koniec okresu.

Z Funduszu korzystają przede wszystkim kredytobiorcy spłacający kredyt mieszkaniowy zaciągnięty w polskiej walucie – stanowią oni 97% wszystkich kredytobiorców otrzymujących wsparcie z FWK.

²⁸ Ustawa z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej oraz ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (Dz. U. poz. 696). Ustawa weszła w życie w maju 2024 r. Zgodnie z nowymi przepisami zmniejszono z 50% na 40% wskaźnik RdD (stosunek miesięcznej raty kredytowej do dochodu); wydłużono termin udzielania wsparcia z 36 na 40 miesięcy; zwiększono kwotę pożyczki, o jaką może ubiegać się kredytobiorca, który zbył kredytowane mieszkanie, a uzyskana ze sprzedaży kwota nie pokryła całości zobowiązania z tytułu kredytu; zwiększono z 2000 zł do 3000 zł maksymalną wysokość kwoty miesięcznego wsparcia; zwiększono ze 144 do 200 ilość miesięcznych rat spłaty wsparcia do BGK; zwiększono ze 100 do 134 liczbę rat spłaty wsparcia, po których następuje umorzenie pozostałych do spłaty rat.

²⁹ Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 654, 1473, 1635, 1717). Zgodnie z dodanym art. 26a przewidziano wsparcie z FWK dla kredytobiorców będących w trudnej sytuacji finansowej: (i) których dom lub mieszkanie (objęte kredytowaniem) zostały uszkodzone/zniszczone i którzy przynajmniej czasowo utracili możliwość korzystania z niego albo (ii) którzy utracili wskutek powodzi źródło dochodu.

3.2.5. Praktyka stosowania sankcji kredytu darmowego

W 2024 r. odnotowano zjawisko wzmożonego powoływania się przez kredytobiorców na sankcję kredytu darmowego (SKD), która jest uprawnieniem przewidzianym w ustawie o kredycie konsumenckim³⁰. Mimo że SKD jest instytucją prawną istniejącą w polskim ustawodawstwie od 2001 r., w ostatnich latach obserwowany był wzrost zainteresowania konsumentów wykorzystaniem tego instrumentu, na co wpływ miały m.in.: na: (i) rozwój wykładni prokonsumenckiej w doktrynie i orzecznictwie sądów oraz (ii) wysoka aktywność kancelarii prawnych w pozyskiwaniu nowych klientów.

SKD jest szczególnym uprawnieniem, mającym swoje źródło w polskim ustawodawstwie. Jest to roszczenie kredytobiorcy względem banku o zwrot dotychczas uiszczanych rat kredytu, prowizji, ubezpieczeń oraz innych kosztów związanych ze zobowiązaniem w przypadku, jeśli bank zawierając umowę naruszył wymogi określone w ustawie o kredycie konsumenckim.

Komitet przeanalizował rozwiązania prawne przewidziane w innych państwach UE oraz ocenił potencjalne skutki systemowe wzmożonego wykorzystywania uprawnień wynikających z SKD. W Polsce dotychczas nie ukształtowała się linia orzecznicza w tym zakresie. W toku postępowań sądowych dotyczących SKD pojawiły się natomiast zapytania prejudycjalne do TSUE, mające na celu rozstrzygnięcie wątpliwości w zakresie stosowania unijnych przepisów dotyczących ochrony konsumentów.

Zgodnie z art. 23 CDD (art. 44 CDD II) państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych, przy czym sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Przytoczona dyspozycja art. 23 znalazła odzwierciedlenie m.in. w rozmaitych rozwiązaniach przyjętych w innych krajach, jak na przykład: utrata prawa do odsetek w całości lub w części określonej przez sędziego (Francja), zwrot kosztów pobranych nienależnie (Włochy), uprawnienia konsumenta nie podlegające cesji (Słowacja), sankcja kredytu darmowego mająca zastosowanie tylko w okresie trwania naruszenia i dezaktywująca się po usunięciu naruszenia (Wielka Brytania).

Analizy przeprowadzone przez Komitet w czerwcu 2024 r. wskazały, że w przypadku masowego napływu spraw do sądów oraz ukształtowania się skrajnie prokonsumenckiej linii orzeczniczej potencjalne koszty dla sektora bankowego mogłyby być znaczące, co stwarzałoby zagrożenie o charakterze systemowym.

Obecnie sektor bankowy dysponuje nadwyżkami kapitałowymi, które umożliwiają bezpieczne funkcjonowanie banków i kredytowanie gospodarki. Jednak materializacja ryzyka w zależności

³⁰ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. poz. 715, z późn. zm.).

od przyjętych założeń mogłaby oznaczać wysokie koszty i znaczne uszczuplenie nadwyżek kapitałowych.

W ocenie Komitetu nadużywanie uprawnień SKD, które wspierane jest działalnością podmiotów skupujących roszczenia klientów, jest kolejnym elementem podważającym podstawowe zasady prawa zobowiązań i pewność obrotu gospodarczego.

W ocenie Komitetu wskazanym działaniem w celu ograniczania ryzyka związanego z SKD jest modyfikacja przepisów ustawowych dotyczących SKD. W grudniu 2024 r. Komitet uznał, że konieczne jest przeprowadzenie analizy możliwych do podjęcia działań z zakresu polityki makroostrożnościowej i powierzył jej przeprowadzenie Stałej Grupie Roboczej.

Prace dotyczące ryzyka związanego z SKD zostały sfinalizowane w marcu 2025 r., kiedy to Komitet przyjął stanowisko w tej sprawie.³¹ W opublikowanym stanowisku wskazano, że brak możliwości miarkowania sankcji tworzy system bodźców skłaniający do instrumentalnego korzystania z SKD i podważania umów kredytowych bez względu na to, czy dane uchybienie niesie skutki ekonomiczne dla kredytobiorcy czy też nie. Komitet podkreślił, że konieczne jest uwzględnienie zasady proporcjonalności w obszarze regulacji z zakresu ochrony konsumentów.

3.2.6. Wpływ powodzi na działalność sektora bankowego i ubezpieczeniowego

Na jesieni 2024 r. przez południe Polski przeszła fala powodziowa, powodująca ogromne zniszczenia. Komitet monitorował wpływ jej skutków na sektor finansowy, a także analizował podejmowane działania i obciążenie sektora finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem sektora bankowego, w tym SKOK, oraz sektora ubezpieczeń.

Zakłady ubezpieczeń dokonywały wypłaty świadczeń z tytułu szkód spowodowanych katastrofą dzięki utrzymywaniu na ryzyko powodzi wymogom kapitałowym i wysokiemu poziomowi reasekuracji. Z analizy wstępnych danych wynikało, że skutki powodzi nie zagroziły stabilności sektora ani jego poszczególnych podmiotów.

Na obszarze objętym powodzią, przez cały okres jej trwania **banki** zachowały ciągłość działania pod względem obsługi klientów. W celu pomocy kredytobiorcom dotkniętym skutkami powodzi zmieniono przepisy specustawy powodziowej³², zgodnie z którymi wprowadzono możliwość otrzymania wsparcia z FWK przez kredytobiorców będących w trudnej sytuacji finansowej:

³¹ Stanowisko Komitetu Stabilności Finansowej w sprawie sankcji kredytu darmowego z 25 marca 2025 r., <https://nbp.pl/stanowisko-komitetu-stabilnosci-finansowej-w-sprawie-sankcji-kredytu-darmowego/>.

³² Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1473 z późn. zm.).

- których, objęty kredytowaniem dom lub mieszkanie zostały uszkodzone i którzy przynajmniej czasowo utracili możliwość korzystania z niego albo
- którzy utracili wskutek powodzi źródło dochodu.

3.2.7. Ryzyko cybernetyczne

Wraz z rozwojem technologii informatycznych oraz narastaniem napięć geopolitycznych instytucje finansowe, a tym samym system finansowy, coraz częściej są obiektami ataków cybernetycznych.

Na szczeblu unijnym kwestie cyberbezpieczeństwa reguluje szereg aktów prawnych, które zobowiązują podmioty finansowe do zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego związanymi z nimi ryzykami oraz nakładają na nie nadzór ze strony krajowych i unijnych organów.³³ Również ERRS wydała w 2021 r. zalecenie dotyczące budowania podstaw dla systemu sprawnego reagowania w przypadku wystąpienia incydentu o charakterze cybernetycznym³⁴.

Na poziomie krajowym kompetencje w zakresie spraw cyberbezpieczeństwa dla sektora bankowego i infrastruktury rynków finansowych powierzono Komisji Nadzoru Finansowego³⁵. Z uwagi na potencjalny wpływ zagrożeń związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi (ICT, *Information and Communications Technology*)³⁶ na stabilność systemu finansowego KSF-M regularnie monitoruje sytuację w tym zakresie i zapoznaje się z analizami UKNF w obszarze cyberryzyka w polskim systemie finansowym i związanych z tym zagrożeń.

Analiza ryzyka ICT przeprowadzana przez UKNF obejmuje sześć sektorów rynku finansowego: bankowy, kapitałowy (w tym infrastrukturę rynku kapitałowego), ubezpieczeniowy, emerytalny,

³³ Między innymi: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2554 z dnia 14 grudnia 2022 r. *w sprawie operacyjnej odporności cyfrowej sektora finansowego i zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1060/2009, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 909/2014 oraz (UE) 2016/1011* (Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 333, z późn. zm.), tzw. rozporządzenie DORA stosowane od 17 stycznia 2025 r., Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2555 z dnia 14 grudnia 2022 r. *w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu cyberbezpieczeństwa na terytorium Unii, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 910/2014 i dyrektywę (UE) 2018/1972 oraz uchylająca dyrektywę (UE) 2016/1148 (dyrektywa NIS 2)* (Dz. U. UE. L. z 2022 r. Nr 333).

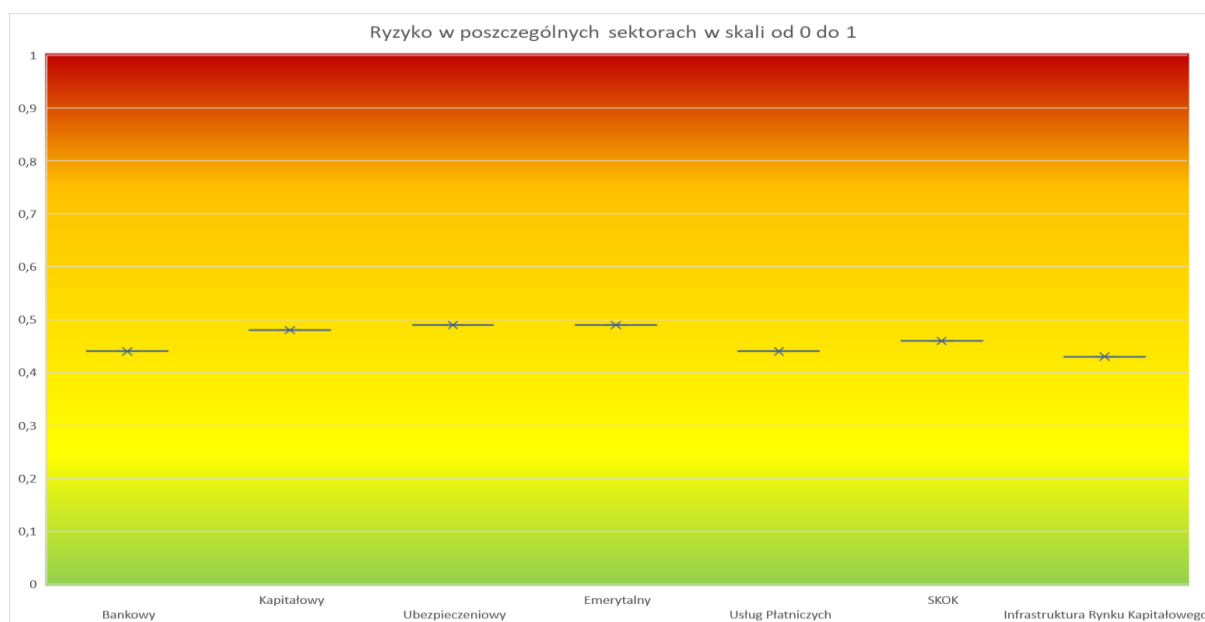
³⁴ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 2 grudnia 2021 r. *w sprawie ogólnoeuropejskich systemowych ram koordynacji dla odpowiednich organów w odniesieniu do cyberincydentów o charakterze systemowym* (ERRS/2021/17).

³⁵ Zgodnie z ustawą z dnia 5 lipca 2018 r. *o krajowym systemie bezpieczeństwa cybernetycznego* KNF pełni rolę organu właściwego dla sektora bankowego i infrastruktury rynków finansowych na potrzeby realizacji zadań określonych w ustawie. Przepisy ustawy przewidują współpracę KNF i sektorowego zespołu bezpieczeństwa cybernetycznego na podstawie dyrektywy (UE) 2016/1148 z jednym punktem kontaktowym wyznaczonym w Polsce.

³⁶ Zgodnie z definicją zawartą w *Metodyce badania i oceny nadzorczej banków komercyjnych, zrzeszających oraz spółdzielczych* UKNF: ryzyko ICT oznacza każdą dającą się racjonalnie określić okoliczność związaną z użytkowaniem sieci i systemów informatycznych, która – jeżeli dojdzie do jej urzeczywistnienia – może zagrozić bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych, dowolnego narzędzia lub procesu zależnego od technologii, bezpieczeństwu operacji i procesów lub świadczeniu usług poprzez wywoływanie negatywnych skutków w środowisku cyfrowym lub fizycznym. https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/Informacje_dla_podmiotow_nadzorowanych/Sektor_bankowy/metodyka_BION_bankow.

usług płatniczych oraz SKOK. Badanie uwzględnia wyniki kwartalnej ankiety zawierającej informacje o kluczowych wskaźnikach ryzyka dla obszaru ICT (ankieta KRI, *Key Risk Indicators*), informacje o zgłaszanych przed podmioty incydentach płatniczych oraz wyniki inspekcji UKNF³⁷.

Rysunek 6. Analiza ryzyka ICT

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie informacji UKNF.

Analiza ryzyka ICT przeprowadzona w 2024 r. wykazała, że w poszczególnych sektorach ryzyko kształtuje się na podobnym i umiarkowanym poziomie. Najczęściej występującymi zagrożeniami były ataki na systemy informatyczne banków, w tym ataki typu DDoS³⁸) oraz ataki na łańcuchy dostaw usług lub oprogramowania.

W 2024 r. nie odnotowano poważnych zjawisk cybernetycznych wpływających na stabilność systemu finansowego. Wzrost zagrożeń wynikający z działań wojennych na ścianie wschodniej był systematycznie monitorowany i ograniczany. Podmioty rynku finansowego okazały się być dobrze przygotowane do wstępujących ataków, stosowały adekwatne i skuteczne mechanizmy obronne i generalnie dobrze radziły sobie z zagrożeniami.

³⁷ Badanie nadzorcze realizowane jest z za biurka lub/i u nadzorowanych podmiotów i obejmuje analizę: zarządzania obszarami ICT, bezpieczeństwa ICT, planowania strategicznego, ciągłości, dostępności, bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i zarządzania jego zmianami, zarządzania zasobami informacyjnymi, architekturą i jakością danych, outsourcingu usług ICT, bankowości elektronicznej oraz audytu ICT.

³⁸ DDoS (*Distributed Denial of Service*) – ataki, których celem jest wywołanie czasowej niedostępności systemów informatycznych.

3.2.8. Monitorowanie procesu reformy wskaźników referencyjnych

Formalne zaangażowanie Komitetu w proces reformy wskaźników referencyjnych uwzględnione jest na końcowym jej etapie, tj. przy wyznaczaniu zamiennika dla kluczowego wskaźnika referencyjnego³⁹. Przewidziany jest on w formie wydania – w odpowiedzi na wniosek KNF – rekomendacji albo stanowiska dotyczącego konieczności wyznaczenia zamiennika wskaźnika w rozumieniu przepisów rozporządzenia BMR.

Proces reformy wskaźników referencyjnych jest na bieżąco koordynowany przez Narodową Grupę Roboczą ds. reformy wskaźników referencyjnych. Celem tych działań jest wybór wskaźnika typu *risk-free rate* (RFR) alternatywnego dla WIBOR. Komitet regularnie jest informowany o przebiegu prac Grupy i postępach reformy.

W toku prac nad reformą wskaźników referencyjnych, w dyskursie publicznym pojawiły się opinie, że podjęte działania wynikają z nieprawidłowości obecnie stosowanego wskaźnika referencyjnego. Komitet od dłuższego czasu zapewnia uczestników rynku finansowego o bezpieczeństwie stosowania w obrocie gospodarczym wskaźnika WIBOR. W komunikatach podkreślał, że nie ma żadnych podstaw do podważania jego wiarygodności i reprezentatywności. WIBOR spełnia wymogi rozporządzenia BMR, a administrator tego wskaźnika podlega nadzorowi KNF. W ocenie Komitetu kwestionowanie rzetelności wskaźnika WIBOR nie ma podstaw i stanowi źródło ryzyka dla stabilności systemu finansowego ze względu na skalę umów i instrumentów finansowych, w których jest on stosowany. Reforma natomiast wpisuje się w powszechny na całym świecie proces odchodzenia od dotychczas stosowanych wskaźników typu -IBOR i zastępowanie ich nowymi. Komitet, popierając prace zmierzające do wyznaczenia wskaźnika referencyjnego typu *risk-free rate*, zwracał jednocześnie uwagę, że sposób wyznaczania wskaźnika WIBOR spełnia wszelkie wymogi formalne. Dlatego WIBOR może być stosowany w umowach i instrumentach finansowych do czasu uporządkowanego zastąpienia go przez nowy wskaźnik referencyjny, zgodnie z harmonogramem opracowywanym przez NGR. Ocena Komitetu w tym zakresie znalazła odzwierciedlenie m.in. w opublikowanym 20 września 2024 r. komunikacie⁴⁰ w sprawie stosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR, gdzie po raz kolejny⁴¹ Komitet podkreślał brak przesłanek do podważania wiarygodności tego wskaźnika.

³⁹ Zgodnie z art. 61b ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁴⁰ Komunikat Komitetu Stabilności Finansowej w sprawie stosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR z 20 września 2024 r., <https://nbp.pl/komunikat-komitetu-stabilnosci-finansowej-w-sprawie-stosowania-wskaznika-referencyjnego-wibor/>.

⁴¹ Komunikat Komitetu Stabilności Finansowej po posiedzeniu dotyczącym nadzoru makroostrożnościowego nad systemem finansowym z 9 grudnia 2022 r., <https://nbp.pl/komunikat-ksf-po-posiedzeniu-dot-nadzoru-makroostroznościowego-nad-systemem-finansowym/>.

Komunikat Komitetu Stabilności Finansowej po posiedzeniu dotyczącym nadzoru makroostrożnościowego nad systemem finansowym z 28 marca 2023 r., <https://nbp.pl/komunikat-komitetu-stabilnosci-finansowejpo-posiedzeniu-dotyczacym-nadzoru-makroostroznościowego-nad-systemem-finansowym/>.

4. Instrumenty makroostrożnościowe

4.1. Antycykliczny bufor kapitałowy

Bufor antycykliczny (BA) ma na celu wzmocnienie odporności systemu bankowego i ograniczanie ryzyka cyklicznego w taki sposób, aby z jednej strony utrzymać odpowiednią kondycję systemu finansowego na wypadek wystąpienia nieprzewidzianych szoków, a z drugiej przeciwdziałać nadmiernej ekspansji kredytowej banków, co w długim okresie mogłoby skutkować jej załamaniem i kryzysem finansowym. Obowiązek stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego jest powszechny w UE od 1 stycznia 2016 r. Bufor może być ustalany w przedziale od 0% do 2,5%. Jeżeli wskaźnik bufora jest określony w tym przedziale, to automatycznie podlega odwzajemnieniu przez inne państwa UE. W konsekwencji instytucje finansowe są zobowiązane do utrzymywania specyficznego dla instytucji wskaźnika bufora antycyklicznego, który jest średnią ważoną wskaźników bufora związanych z poszczególnymi ekspozycjami kredytowymi (krajowymi i zagranicznymi). Do 2024 r. wskaźnik bufora antycyklicznego w Polsce wynosił 0% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko instytucji, które posiadają ekspozycje kredytowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Komitet Stabilności Finansowej jest zobowiązany do kwartalnego wyliczania wartości odniesienia wskaźnika bufora antycyklicznego⁴² oraz przedstawiania Ministrowi Finansów rekomendacji dotyczącej natężenia cyklicznego ryzyka systemowego oraz wysokości i adekwatności bufora. W kompetencji Ministra Finansów leży ocena wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego uwzględniająca rekomendację Komitetu. W odpowiednim rozporządzeniu MF określa wskaźnik bufora antycyklicznego i dzień, od którego instytucje go stosują. Standardowo banki mają 12 miesięcy na przygotowanie się do spełnienia tego wymogu.

Komitet publikuje co kwartał informacje o wskaźniku bufora antycyklicznego⁴³. Jest także zobligowany do przekazania Europejskiej Radzie ds. Ryzyka Systemowego szczegółowych informacji w przypadku zmiany wysokości wskaźnika bufora.

⁴² Wartość odniesienia wskaźnika bufora antycyklicznego zdefiniowana jest w art. 23 ust. 1 i 2 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

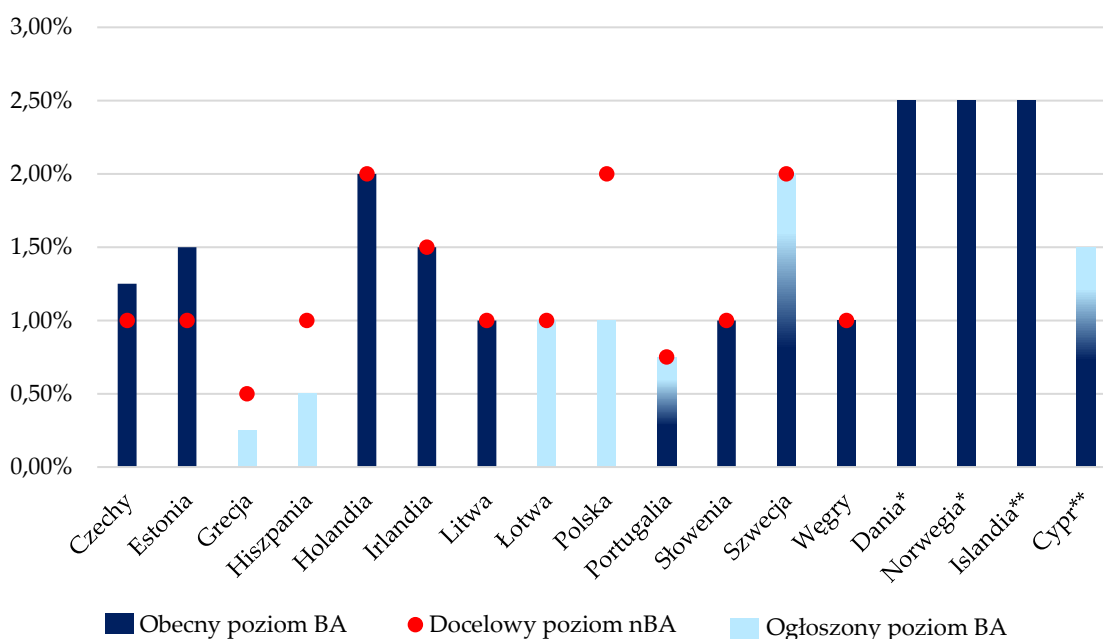
Wartość odniesienia stanowi zmienną odzwierciedlającą cykl kredytowy i ryzyko związane z nadmiernym wzrostem akcji kredytowej w gospodarce narodowej, z uwzględnieniem specyfiki polskiej gospodarki i jej systemu finansowego. Opiera się na wskaźniku odchylenia od długoterminowej tendencji zmiany wskaźnika kredytów do produktu krajowego brutto (PKB).

⁴³ Zgodnie z art. 25 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

Zmiana podejścia ws. stosowania bufora antycyklicznego

W 2023 r. Komitet prowadził analizy dotyczące potencjalnej potrzeby ponownego zawiązania makroostrożnościowego bufora kapitałowego⁴⁴, po tym jak w 2020 r. został rozwiązany bufor ryzyka systemowego. Uznając, że istnieje przestrzeń do podjęcia takich działań, zainicjowano prace zmierzające do ustalenia optymalnego modelu zawiązywania bufora. Pod uwagę został wzięty bufor ryzyka systemowego, który obowiązywał w Polsce od stycznia 2018 r. do marca 2020 r. oraz bufor antycykliczny (BA).

Wykres 8. Zastosowanie nBA w innych państwach

Uwagi:

*Dania i Norwegia nie określają docelowej stawki nBA.

**Islandia i Cypr określiły minimalną stawkę nBA na poziomie odpowiednio 2% i 0,5%.

Łotwa ogłosiła bufor w wysokości 1%, który wejdzie w życie w drugim kwartale 2025 r.

Hiszpania i Grecja ogłosiły stopniowe wprowadzanie nBA, przy czym w początkowym etapie poziomy bufor będą wynosiły odpowiednio 0,5% i 0,25% od października 2025 r., a następnie będą dalej wzrastać do docelowych poziomów nBA. W Portugalii od stycznia 2026 r. będzie obowiązywać bufor w wysokości 0,75%, co odpowiada docelowej wartości nBA.

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych ERRS i EBC, *Using the countercyclical capital buffer to build resilience early in the cycle. Joint ECB/ESRB report on the use of the positive neutral CCyB in the EEA*, styczeń 2025 r.

Po doświadczeniach pandemii COVID-19 kilka państw UE zdecydowało się na zmianę podejścia do stosowania bufora antycyklicznego, który był dotychczas instrumentem o charakterze antycyklicznym, ściśle powiązanym z cyklem kredytowym. Nie wszystkie źródła ryzyka okazały się możliwe do zidentyfikowania z odpowiednim wyprzedzeniem, a sama skala zdefiniowanego

⁴⁴ Informacja o działalności Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w 2023 r.

ryzyka mogła zostać błędnie oszacowana i niepokryta buforem. Taka sytuacja stwarzała ryzyko, że w przypadku materializacji niektórych szoków nie będą dostępne rozwiązywalne bufory kapitałowe lub poziom dostępnych buforów będzie zbyt niski. Wtedy organ makroostrożnościowy nie miałby możliwości odpowiedniego reagowania. W rezultacie system finansowy mógłby nie posiadać wystarczającej ilości kapitału stanowiącego źródło pokrycia ewentualnych strat i umożliwiającego kontynuację akcji kredytowej.

Mając na uwadze obserwowaną w innych krajach ewolucję stosowania bufora antycyklicznego, w marcu 2024 r. Komitet przyjął *Strategię stosowania antycyklicznego bufora kapitałowego w Polsce*⁴⁵, która stanowi uzupełnienie dotychczasowej *Strategii polityki makroostrożnościowej*⁴⁶. W nowym podejściu Komitet uznał za wskazane ustalenie **neutralnego poziomu bufora antycyklicznego**, który miałby charakter ostrożnościowy i obowiązywałby banki także przy standardowym poziomie ryzyka, tj. przez większość cyklu finansowego. Celem tak rozumianego instrumentu jest wzmocnienie odporności sektora bankowego oraz przygotowanie go na potencjalną sytuację kryzysową, będącą następstwem materializacji trudnych do przewidzenia lub nieprzewidywalnych rodzajów ryzyka (takich jak np. pandemia).

Na podstawie przeprowadzonych analiz Komitet ocenił, że z punktu widzenia możliwości reagowania polityki makroostrożnościowej na materializację cyklicznego ryzyka systemowego **pożądany neutralny poziom bufora antycyklicznego wynosi 2%**. Jednocześnie uznał za zasadne dochodzenie do tego poziomu stopniowo, tak aby zapewnić sektorowi bankowemu odpowiedni czas na przygotowanie się: w pierwszym kroku ustanowienie bufora na poziomie 1%, a następnie podniesienie go do 2%.

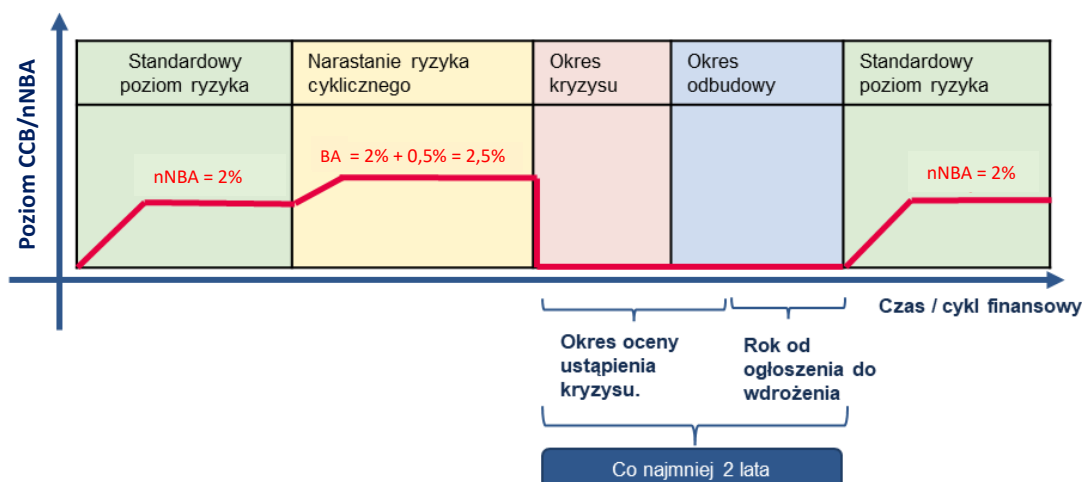
Należy podkreślić, że w nowym ujęciu bufor antycykliczny nadal stanowi instrument służący ograniczeniu ryzyka cyklicznego. Jednak obowiązuje on na wczesnym etapie cyklu finansowego, tak aby zapobiec potencjalnemu niedoszacowaniu ryzyka cyklicznego (ryzyko modelowe) oraz uodpornić system bankowy na szoki trudne do przewidzenia (podobnych do ryzyka COVID lub wojny w Ukrainie). Jeżeli parametry oceny natężenia ryzyka cyklicznego będą dawać sygnał o jego wzroście, to Komitet może rekomendować zwiększenie obowiązującego poziomu bufora antycyklicznego. Jednak będzie on podwyższany dopiero, gdy wskaźniki odzwierciedlające ryzyko cykliczne będą sugerować konieczność zawiązania bufora powyżej istniejącego poziomu nBA.

⁴⁵ https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/04/1_Strategia-nBA.pdf.

⁴⁶ Strategia polityki makroostrożnościowej, <https://nbp.pl/wp-content/uploads/2022/08/strategia-polityki-makroostroznościowej-2.pdf>.

Wraz z nową *Strategią* Komitet przyjął również nową metodykę kalibracji bufora⁴⁷, która opiera się przede wszystkim na modelach wczesnego ostrzegania przed kryzysami bankowymi (ang. *Early Warning Indicators*, EWI).

Rysunek 7. Schemat zmian wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego w fazach cyklu finansowego

Źródło: Opracowanie NBP.

Powyżej zaprezentowano schemat stosowania nBA na przestrzeni cyklu finansowego, zgodnie z którym przewidziane są następujące etapy stosowania neutralnego poziomu bufora antycyklicznego:

1) Wprowadzenie – pierwsze zawiązanie

Bufor jest zawiązywany na neutralnym poziomie (najpierw 1%, a docelowo 2%), kiedy analizowane parametry wskazują na występowanie standardowego natężenia ryzyka cyklicznego, tj. nie występują podwyższone napięcia, kondycja finansowa podmiotów sektora bankowego jest dobra i wzrost akcji kredytowej zrównoważony.

2) Monitorowanie ryzyka

W przypadku pojawienia się sygnałów o rosnącym natężeniu ryzyka cyklicznego, które będzie widoczne we wskazaniach modeli wczesnego ostrzegania lub innych wskaźnikach, Komitet może rekomendować podniesienie wskaźnika BA powyżej neutralnego poziomu.

3) Rozwiązanie

Rozwiązanie bufora (całkowite lub częściowe) jest przewidziane w fazie kryzysowej cyklu na skutek:

⁴⁷ *Metodyka ustalania antycyklicznego bufora kapitałowego*, https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/04/2_Metodyka-kalibracji-bufora-antycyklicznego.pdf.

- wystąpienia niespodziewanych/nadzwyczajnych wydarzeń, które mogą skutkować dużymi stratami banków i zaburzeniem finansowania gospodarki,
- materializacji cyklicznego ryzyka systemowego.

4) Odbudowa

Komitet ocenia możliwość przywrócenia neutralnego poziomu bufora antycyklicznego w oparciu o dostępne dane i informacje dotyczące sytuacji sektora finansowego, wskazujące na ustąpienie fazy kryzysowej. Odtworzenie bufora co do zasady powinno rozpocząć się nie wcześniej niż 2 lata po jego uprzednim rozwiązaniu, przy zachowaniu rocznego okresu od ogłoszenia ponownego wprowadzenia.

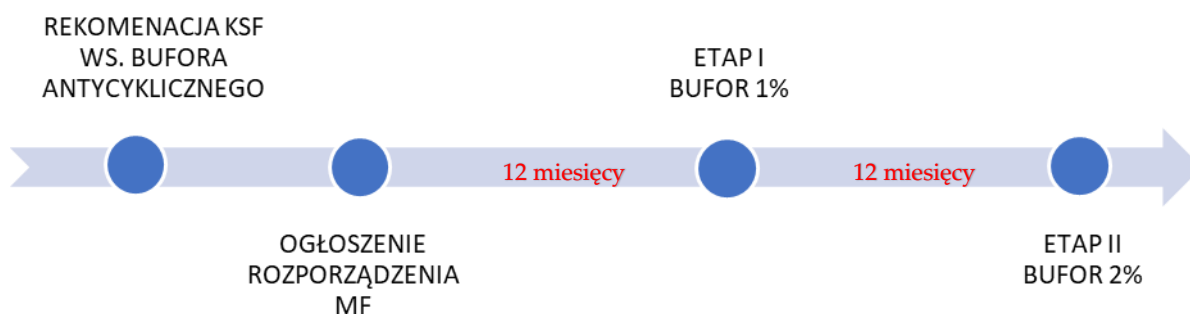
Rekomendowany poziom bufora

Mając na uwadze wskazane wyżej zmiany w podejściu do stosowania bufora antycyklicznego Komitet w czerwcu 2024 r. po raz pierwszy wydał uchwałę dotyczącą zmiany wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego⁴⁸, w której rekomendował określenie jego wysokości na poziomie:

- 1) 1% – po upływie 12 miesięcy,
- 2) 2% – po upływie 24 miesięcy

od ogłoszenia przez Ministra Finansów rozporządzenia w tej sprawie.

Rysunek 8. Schemat harmonogramu wprowadzania nBA w Polsce

Źródło: Opracowanie NBP.

Minister Finansów przyjął rekomendację Komitetu i zainicjował prace legislacyjne zmierzające do realizacji pierwszego etapu uchwały Komitetu poprzez ustanowienie wskaźnika bufora antycyklicznego na poziomie 1%. Mając na uwadze konieczność zwiększania odporności kapitałowej sektora bankowego na wypadek zmaterializowania się trudnych do przewidzenia

⁴⁸ Uchwała Nr 74/2024 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 14 czerwca 2024 r. w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego.

szoków, w kolejnych kwartałach, tj. 20 września oraz 6 grudnia 2024 r., Komitet podtrzymywał swoją rekomendację w tym zakresie.

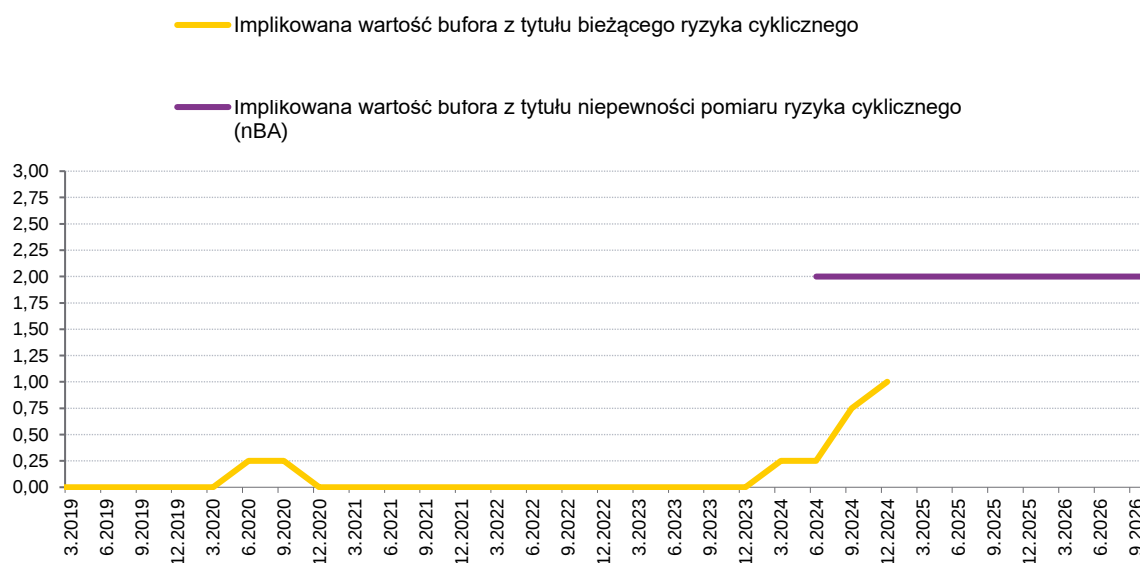
Pierwszy etap zawiązania bufora został zrealizowany odpowiednim rozporządzeniem ⁴⁹, zgodnie z którym od 25 września 2025 r. stosowany przez banki wskaźnik bufora antycyklicznego dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP wynosi 1%.

Zgodnie z wymogami ustawy o nadzorze makroostrożnościowym Komitet przekazał stosowne informacje o zmianie wysokości wskaźnika antycyklicznego Europejskiej Radzie ds. Ryzyka Systemowego.

Analizy dotyczące bufora antycyklicznego

Od momentu zastosowania nowej metodyki wyniki analiz wskazywały na systematyczny wzrost ryzyka cyklicznego, co wynikało z czynników globalnych oraz sygnałów z rynku nieruchomości mieszkaniowych. Jednak jego natężenie nie uzasadniało ustanowienia bufora na poziomie wyższym niż 2%, dlatego nie było konieczności podejmowania dodatkowych działań i zachowane zostało tempo dochodzenia do rekomendowanej 2% wysokości bufora.⁵⁰

Wykres 9. Adekwatna wartość bufora antycyklicznego

Uwagi: Dane prezentowane od 2019 r., ponieważ wtedy zaczął obowiązywać bufor zabezpieczający na obecnym poziomie 2,5%. Ostatni odczyt oparty jest na danych za koniec II kwartału 2024 r.

Źródło: NBP.

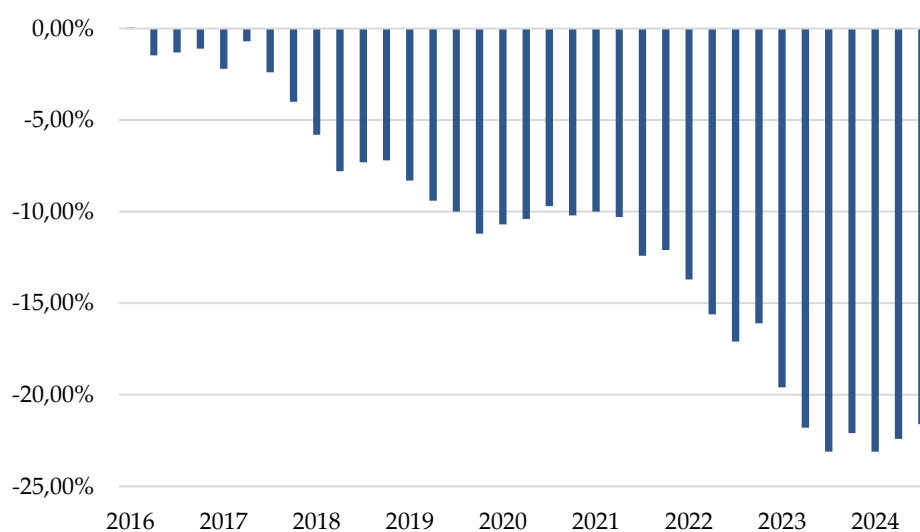
⁴⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 września 2024 r. w sprawie wskaźnika bufora antycyklicznego (Dz.U. 2024 poz. 1400).

⁵⁰ Materiały zawierające szczegółowe analizy dotyczące adekwatnej wysokości bufora były są co kwartał publikowane na stronie internetowej NBP w zakładce poświęconej materiałom analitycznym KSF-M: <https://nbp.pl/system-finansowy/nadzor-makroostroznościowy/publikacje-nadzor-makroostroznościowy/>.

Komitet mimo zmiany podejścia do stosowania bufora antycyklicznego nadal co kwartał monitorował standardowe wskaźniki rekomendowane przez ERRS⁵¹, takie jak luka kredytowa, czy wskaźnik CISS (*Composite Indicator of Systemic Stress*).

W 2024 r. luka kredytowa⁵² pozostawała głęboko ujemna, co wskazywało na brak zagrożenia związanego z nadmierną akcją kredytową. W kolejnych kwartałach wynosiła odpowiednio: - 22,1%, - 23,1%, - 22,4% oraz -21,6%.

Wykres 10. Luka kredytowa

Źródło: Obliczenia NBP.

Napięcia w systemie finansowym mierzone wskaźnikiem CISS utrzymywały się w trakcie całego roku poniżej średniego poziomu z okresu wskazywanego przez ERRS jako okres podwyższonego ryzyka. Informacja ta wskazuje, że nie było przeciwwskazań do zawiązywania dodatniego bufora.

4.2. Bufor O-SII

Proces identyfikacji i kalibracji wskaźników bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym O-SII (*other systemically important institution*) leży w kompetencjach Komisji Nadzoru Finansowego. Komisja Nadzoru Finansowego, w drodze decyzji administracyjnej i po zasięgnięciu opinii Komitetu Stabilności Finansowej, identyfikuje inną instytucję o znaczeniu systemowym (O-SII) oraz nakłada na nią odpowiedni poziom bufora⁵³. Zarówno lista zidentyfikowanych instytucji, jak

⁵¹ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie wytycznych dotyczących ustalania wskaźników bufora antycyklicznego (ERRS/2014/1).

⁵² Wskaźnik odchylenia od długoterminowej tendencji zmiany wskaźnika kredytów do PKB.

⁵³ Art. 39 ust. 1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

i poziom nałożonego bufora podlegają corocznemu regularnemu przeglądowi.⁵⁴ W procesie oceny O-SII Komisja uwzględnia wytyczne EUNB⁵⁵ oraz rekomendację KSF dotyczącą metodyki jej przeprowadzania z 2022 r.⁵⁶

Ocena znaczenia systemowego instytucji oparta jest na następujących kryteriach:

- wielkość instytucji,
- znaczenie dla gospodarki polskiej,
- znaczenie działalności transgranicznej,
- powiązania instytucji z systemem finansowym.

Przegląd adekwatności wskaźnika bufora O-SII w 2024 r.

We wrześniu 2024 r. Komisja Nadzoru Finansowego dokonała cyklicznego przeglądu instytucji finansowych, wśród których zidentyfikowała dziesięć podmiotów spełniających kryteria uznania za inne instytucje o znaczeniu systemowym. Grupa podmiotów zidentyfikowanych jako O-SII w 2024 r. nie uległa zmianie w stosunku do 2023 r. i obejmowała: PKO Bank Polski, Bank Polska Kasa Opieki, Santander Bank Polska, ING Bank Śląski, mBank, BNP Paribas Bank Polska, Bank Millennium, Bank Handlowy, SGB-Bank, Bank Polskiej Spółdzielczości.

KNF zaproponowała niezmienione względem roku poprzedniego poziomy buforów w przedziale od 2% do 0,25% dla ośmiu banków i podniesienie wymogów dla dwóch jednostek – ING Bank Śląski oraz BNP Paribas Bank Polska, odpowiednio do wysokości 1% oraz 0,5%. W przypadku banku ING wzrost znaczenia systemowego wynikał ze wzrostu udziału w rynku wierzycelności transgranicznych oraz wartości instrumentów pochodnych, natomiast w banku BNP Paribas największy wzrost udziałów rynkowych dotyczył kategorii zobowiązań wewnątrz systemu finansowego.

Zastosowanie kryteriów określonych w metodyce oraz ocena roli poszczególnych podmiotów w systemie finansowym stanowiły podstawę do wydania przez Komitet pozytywnych opinii dotyczących wniosków KNF. Opinie zostały we właściwym terminie przekazane Komisji Nadzoru Finansowego oraz zainteresowanym bankom, zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego. Biorąc pod uwagę opinie Komitetu, 11 grudnia 2024 r. KNF wydała decyzję ws. nałożenia odpowiednich buforów O-SII.

⁵⁴ Art. 46 ust.1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁵⁵ Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie kryteriów określania warunków stosowania art. 131 ust. 3 dyrektywy 2013/36/UE (CRD) w odniesieniu do oceny innych instytucji o znaczeniu systemowym (EBA/GL/2014/10).

⁵⁶ Uchwała Nr 60/2022 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 10 maja 2022 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej metodyki, kryteriów identyfikacji i kalibracji buforów innych instytucji o znaczeniu systemowym.

We wrześniu 2024 r. Komisja Nadzoru Finansowego zwróciła się do Komitetu o notyfikowanie do ERRS zamiaru nałożenia buforów O-SII. Następnie, zgodnie z obowiązującą procedurą, formularz notyfikacyjny zamykający proces przeglądu instytucji i buforów O-SII został przekazany przez Komitet Stabilności Finansowej do ERRS 23 grudnia 2024 r.

Tabela 3. Banki identyfikowane jako O-SII

Bank	Wysokość wskaźnika bufora O-SII w %					
	2019	2020	2021	2022*	2023	2024
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA	1,00	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00
Bank Polska Kasa Opieki SA	0,75	0,75	0,75	1,00	1,00	1,00
Santander Bank Polska SA	0,75	0,75	0,75	1,00	1,00	1,00
ING Bank Śląski SA	0,50	0,50	0,75	0,50	0,50	1,00
mBank SA	0,75	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
BNP Paribas Bank Polska SA	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,50
Bank Millennium SA	---	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Bank Handlowy w Warszawie SA	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
SGB Bank SA	0,10	0,10	0,10	0,25	0,25	0,25
Bank Polskiej Spółdzielczości SA	0,10	0,10	0,10	0,25	0,25	0,25

Kolorem niebieskim zaznaczono zmianę w stosunku do roku poprzedniego.

* Od 2022 r. obowiązuje nowa metodyka identyfikacji banków O-SII.

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych KNF⁵⁷.

4.3. Bufor G-SII

Proces identyfikacji globalnej instytucji o znaczeniu systemowym (*global systemically important institutions*, G-SII) oraz stosowanie odpowiedniego dla tej instytucji bufora, podobnie jak O-SII, należy do kompetencji Komisji Nadzoru Finansowego.

⁵⁷https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Przegląd_adekwatności_wskaznika_bufora_innej_instytucji_o_znaczeniu_systemowym_91741.pdf

We wrześniu 2024 r. Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała Komitet Stabilności Finansowej, że – podobnie jak w latach poprzednich – żadna z instytucji finansowych w Polsce nie osiągnęła przyjętego w regulacjach europejskich progu 200 mld EUR dla miary ekspozycji instytucji kredytowej działającej na podstawie zezwolenia udzielonego na obszarze Polski.

Tym samym Komisja nadal nie dokonała identyfikacji na terytorium Polski banku o charakterze globalnej instytucji o znaczeniu systemowym.

4.4. Wagi ryzyka

Minister Finansów, po zasięgnięciu opinii KNF⁵⁸, może określić wyższą wagę ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach. W rozporządzeniu CRR określono podstawowe wagi ryzyka w wysokości:

- 35% dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach mieszkalnych oraz
- 50% dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych;

które mogą być podwyższone na poziomie krajowym do maksymalnej wysokości 150%.

Podstawą dla określania wyższych wag ryzyka może być ocena strat ponoszonych z tytułu ekspozycji zabezpieczonych nieruchomościami oraz przyszłych tendencji na rynku nieruchomości. Zwiększenie wagi ryzyka może być również podyktowane względami stabilności finansowej. Komitet Stabilności Finansowej w razie dostrzeżenia akumulacji ryzyka związanego z daną ekspozycją może również zainicjować proces, tj. wydać rekomendację w tym zakresie⁵⁹.

Obowiązujące w Polsce od 2017 r. wyższe wagi ryzyka⁶⁰ stanowiły odpowiedź na ryzyko związane z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych. Instrument ten miał na celu stworzenie bodźców dla banków do redukcji tych portfeli. Komitet kilkakrotnie rekomendował⁶¹ modyfikacje w obszarze wag ryzyka ustanowionych w 2017 r., skutkiem czego były nowelizacje rozporządzenia wydawane przez Ministra Finansów.

Poniżej zaprezentowano informacje na temat wag ryzyka obowiązujących w Polsce w 2024 r.

⁵⁸ Zgodnie z art. 128 ust. 6a Prawa bankowego.

⁵⁹ Zgodnie z art. 18 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁶⁰ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 maja 2017 r. *w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach* (Dz. U. 2017 poz. 1068) – Rozporządzenie MRiF.

⁶¹ Uchwała Nr 38/2020 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości komercyjnej.

Uchwała Nr 52/2021 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 28 września 2021 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej.

Uchwała Nr 69/2023 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej.

Tabela 4. Obowiązujące w 2024 r. poziomy wag ryzyka

Rodzaj ekspozycji	Waga ryzyka	Akt wprowadzający
Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomości mieszkalnej , w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiąganych przez dłużnika	150%	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 25 maja 2017 r.
Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na lokalach biurowych lub innych nieruchomościach komercyjnych , usytuowanych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej	100%	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 25 maja 2017 r.
Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomościach komercyjnych służących prowadzeniu przez kredytobiorcę własnej działalności gospodarczej i nieprzynoszących dochodu generowanego przez czynsz lub zyski z ich sprzedaży	50%	Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 8 października 2020 r. ⁶²
Ekspozycje zabezpieczone hipoteką na nieruchomości mieszkalnej , w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiąganych przez dłużnika, w przypadku banków przystępujących do procesu ugodowego , zmierzającego do uniezależnienia wysokości raty kapitałowej lub odsetkowej od zmian kursu waluty	50%, 75%, 100% w zależności od wartości utworzonych łącznie rezerw	Rozporządzenie Ministra Finansów z 18 marca 2022 r. ⁶³ oraz z 22 września 2023 r. ⁶⁴

Źródło: opracowanie NBP.

We wrześniu 2024 r. Komitet dokonał oceny adekwatności stosowanych w Polsce wyższych wag ryzyka. W ramach przeprowadzonych analiz uwzględniono następujące kwestie:

- ewolucja ryzyka związanego zarówno z portfelem kredytów walutowych, jak i kredytów na nieruchomości komercyjne,
- obowiązywanie od stycznia 2025 r. znowelizowanych przepisów CRR istotnie modyfikujących dotychczasowe podejście do stosowania wag ryzyka.

Biorąc pod uwagę wyniki analiz Komitet wydał, skierowane do MF i KNF, rekomendacje dotyczące zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na nieruchomościach, w których zaproponował uchylenie rozporządzenia MRiF oraz aktualizację

⁶² Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 października 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1814).

⁶³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach (Dz. U. z 2022 r. poz. 687).

⁶⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach (Dz. U. z 2023 r. poz. 2047).

metodyki KNF dotyczącej wyznaczania bankom dodatkowych wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych (szerzej na ten temat w rozdziale 5.2.).

4.5. Wymóg połączonego bufora

Wymóg połączonego bufora stanowi łączny kapitał podstawowy Tier I, który pokrywa bufor zabezpieczający powiększony o bufor antycykliczny specyficzny dla instytucji (BA), bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym (G-SII) oraz bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII) i bufor ryzyka systemowego (BRS)⁶⁵.

Wymóg połączonego bufora nie jest dodatkowym instrumentem makroostrożnościowym, ale parametrem służącym ocenie spełnienia przez bank makroostrożnościowych wymogów kapitałowych. Instytucje finansowe są zobowiązane do przeprowadzania wewnętrznego procesu oceny w celu sprawdzenia, czy spełniają między innymi wymóg połączonego bufora. W razie jego niespełnienia instytucja nie może dokonać wypłat związanych z kapitałem podstawowym Tier I (m.in. wypłaty dywidend).

Tabela 5. Parametry wymogu połączonego bufora w 2024 r.

Rok	Bufor zabezpieczający ⁶⁶	Bufor antycykliczny	Bufor O-SII ⁶⁷	Bufor ryzyka systemowego	WYMÓG POŁĄCZONEGO BUFORA
2024	2,5%	0%	10 banków: 0,25% - 2%	-	2,5% - 4,5%

Źródło: Opracowanie NBP.

Wymóg połączonego bufora wskazuje, że z tytułu instrumentów makroostrożnościowych banki w Polsce są obciążone narzutami w wysokości od 2,5% (nieistotne systemowo) do maksymalnie 4,5% przy najwyższym poziomie nałożonego bufora O-SII. Poziom ten nie zmienił się względem 2023 r.

⁶⁵ Zgodnie z art. 55 ust. 4 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁶⁶ Bufor zabezpieczający to obowiązujący wszystkie banki podstawowy makroostrożnościowy narzut kapitałowy, który stanowi pierwszy poziom zabezpieczenia zasobów kapitałowych banków. Od 2019 r. banki są zobowiązane do utrzymywania bufora zabezpieczającego w wysokości 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 CRR. Bufor zabezpieczający składa się z kapitałów najwyższej jakości (CET1) i jest ustanowiony powyżej minimalnego wymogu kapitałowego. W przypadku obniżenia się bufora poniżej 2,5% następują automatyczne ograniczenia w zakresie dystrybucji kapitału (tj. płatności dywidendy, odkupu akcji), w celu odbudowania wymaganego poziomu bufora. Skala ograniczeń zwiększa się wraz z postępującym zużyciem kapitału pokrywającego bufor, czyli zbliżaniem się do poziomu minimalnego wymogu kapitałowego.

⁶⁷ W tabeli nie odnotowano bufora G-SII, ponieważ dotychczas w polskim systemie finansowym nie zidentyfikowano takiej instytucji.

5. Inne działania makroostrożnościowe

5.1. Opinia dotycząca Rekomendacji KNF ws. Wskaźnika Finansowania Długoterminowego

W odpowiedzi na wniosek Komisji Nadzoru Finansowego Komitet wydał opinię dotyczącą projektu Rekomendacji ws. **Wskaźnika Finansowania Długoterminowego (WFD)**⁶⁸. Obowiązek uzyskania opinii KSF⁶⁹ powstaje w sytuacji, gdy wydawane rekomendacje KNF dotyczące dobrych praktyk ostrożnego i stabilnego zarządzania bankami odnoszą się do spraw mogących dotyczyć nadzoru makroostrożnościowego.

Przedstawiony Komitetowi projekt dotyczył kwestii wprowadzenia nowego wymogu nadzorczego – Wskaźnika Finansowania Długoterminowego mającego na celu ograniczenie ryzyka związanego z obecną strukturą finansowania kredytów hipotecznych poprzez zwiększenie skali ich finansowania długoterminowymi instrumentami dłużnymi.

KSF ocenił wprowadzenie nowej Rekomendacji WFD jako działanie o charakterze wyprzedzającym i ostrożnościowym. Jednocześnie zwrócił uwagę na istotne przy tworzeniu nowego rozwiązania kwestie, które zdaniem Komitetu powinny być rozważone przez Komisję. Poniżej przedstawiono główne zastrzeżenia Komitetu:

1. Określony w projekcie Rekomendacji WFD cel jej wprowadzenia, tj. ograniczanie ryzyka systemowego, wynikającego z obecnego modelu finansowania przez banki kredytów hipotecznych, nie zostało dotychczas uznane przez KSF-M za ryzyko systemowe i Komitet z perspektywy makroostrożnościowej nie znalazł wystarczających argumentów za wprowadzeniem tego wymogu.
2. Konstrukcja WFD przewiduje w liczniku przejściowe uwzględnianie nadwyżek funduszy własnych ponad łączny wymóg kapitałowy. Przy takim ustrukturyzowaniu wskaźnika działanie po stronie polityki makroostrożnościowej (zawiązanie dodatkowego bufora lub podniesienie wag ryzyka) implikuje automatyczne obniżenie nadwyżki kapitałowej w liczniku WFD, a tym samym obniżenie całego wskaźnika. To w konsekwencji może negatywnie oddziaływać na postrzeganie odporności banków i spójności działań organów sieci bezpieczeństwa oraz generować niepożądane zjawiska o charakterze systemowym, np. ograniczenie akcji kredytowej. Komitet zaproponował modyfikację konstrukcji WFD poprzez uwzględnienie całości funduszy własnych w liczniku wskaźnika. Taka formuła

⁶⁸ Uchwała Nr 75/2024 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 14 czerwca 2024 r. w sprawie opinii do projektu rekomendacji WFD dotyczącej Wskaźnika Finansowania Długoterminowego,
<https://nbp.pl/wp-content/uploads/2024/06/Uchwała-75-KSF-ws-rekomendacji-WFD-do-publicacji.pdf>.

⁶⁹ Art. 137 ust. 2 ustawy Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm.)

mogłaby zapewnić większą spójność pomiędzy poszczególnymi instrumentami makroostrożnościowymi oraz ograniczyć możliwe negatywne konsekwencje wpływające na efektywność stosowanych instrumentów.

3. Komitet zaproponował zmianę doboru kategorii pasywów uwzględnianych w liczniku WFD poprzez ujęcie w nich stabilnego osadu bazy depozytowej oraz metody ich ważenia. W ocenie KSF-M nieujęcie depozytów detalicznych w konstrukcji WFD może prowadzić do rozwoju innych kategorii ryzyka, tj. ryzyka refinansowania zadłużenia hurtowego, ryzyka walutowego oraz ryzyka powiązań wewnątrzsektorowych.
4. Komitet pozytywnie ocenił ograniczenie grona podmiotów, do których wymóg może mieć zastosowanie, tj. do banków posiadających aktywa o wartości powyżej 2 mld zł (oraz udział wartości bilansowej netto portfela kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych nieruchomościami mieszkaniowymi w aktywach powyżej 10%). Jednocześnie zwrócił uwagę, że pomimo wprowadzenia tego progu, obowiązkowi WFD nadal mogą podlegać niektóre banki spółdzielcze. Zdaniem Komitetu zasada proporcjonalności oraz specyfika działalności banków spółdzielczych w Polsce powinny zostać silniej odzwierciedlone w Rekomendacji WFD, co byłoby spójne z intencją Rekomendacji KSF z 2021 r. dotyczących działań wspierających stabilne funkcjonowanie banków spółdzielczych.
5. Komitet odnotował specyficzny charakter wskaźnika WFD (brak jednoznacznego określenia WFD jako instrumentu mikro- czy makroostrożnościowego) i tryb jego wprowadzenia. W szczególności uznał, że doprecyzowania wymaga czy wskaźnik WFD ma służyć ograniczeniu zidentyfikowanego ryzyka systemowego, czy jest on elementem instrumentarium filara II. Należy zwrócić uwagę, że uprawnienia nadzorcze stosowane w ramach filara II mają charakter mikroostrożnościowy i mogą być stosowane tylko w ściśle określonych przypadkach oraz w odniesieniu do sytuacji indywidualnych banków.

W lipcu 2024 r. Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła rekomendację⁷⁰ zgodną z przedstawionym Komitetowi projektem.

5.2. Rekomendacja ws. zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na nieruchomościach

Zgodnie z art. 124 ust. 2 rozporządzenia CRR wyznaczone organy są zobowiązane do cyklicznej (co najmniej raz w roku) oceny adekwatności stosowanych wag ryzyka. Jeśli nie odzwierciedlają one rzeczywistego ryzyka związanego z ekspozycjami i jeśli uznaje się, że ich nieadekwatność może negatywnie wpłynąć na stabilność finansową, to należy rozważyć ich odpowiednie

⁷⁰ https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Rekomendacja_WFD_pdf.pdf.

dostosowanie. Ocenę adekwatności stosowania wyższych wag ryzyka zaleciła Polsce także ERRS w swojej opinii z 2023 r.⁷¹

W ramach przeprowadzonych w 2024 r. analiz wyodrębniono następujące kwestie:

- 1) adekwatność stosowania wyższych wag ryzyka w kontekście **ewolucji ryzyka** związanego zarówno z portfelem kredytów walutowych, jak i kredytów na nieruchomości komercyjne:
 - ryzyko walutowych kredytów mieszkaniowych ewoluowało i przybrało głównie charakter prawny. Towarzyszył temu spadek wartości portfela hipotecznych kredytów walutowych oraz wzrost zawiązywanych przez banki rezerw. Oddziaływanie wyższych wag ryzyka ogranicza się do ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych, które pozostają w bilansach banków, pomijając kwestię ryzyka prawnego związanego z kredytami w pełni lub znacznym stopniu spłaconymi. Analiza w tym zakresie wykazała ograniczoną efektywność utrzymywania wyższych wag ryzyka w celu ograniczenia ryzyka systemowego.
 - w odniesieniu do wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach komercyjnych oceniono, że ustały przesłanki makroostrożnościowe uzasadniające stosowanie tego wymogu. Rynek nieruchomości komercyjnych nie jest identyfikowany jako obszar stwarzający ryzyko o charakterze systemowym.
- 2) zasadność utrzymywania obowiązującego rozporządzenia dotyczącego wyższych wag ryzyka w kontekście **nowelizacji CRR**:
 - nowelizacja CRR istotnie zmodyfikowała dotychczasowe zasady stosowania wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości m.in. poprzez wprowadzenie dodatkowej kategoryzacji ekspozycji. Ponadto wprowadzony został mnożnik podwyższający wagi ryzyka dla ekspozycji z niedopasowaniem walutowym, wynoszący 1,5. Mechanizm ma na celu odpowiednie zabezpieczenie kapitałowe dla tego rodzaju ekspozycji, ale także stanowi zachętę do redukcji portfela. Regulacje zawarte w nowelizacji CRR uznano zatem za zbliżone do rozwiązań przyjętych w rozporządzeniu MRiF.
 - CRR wprowadza także zmiany w obszarze wyznaczania wag ryzyka dla nieruchomości komercyjnych, z jednoczesnym uwzględnieniem specyfiki ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach generujących przychód. Uznano, że cele przyświecające regulacjom rozporządzenia MRiF mogą w nowym stanie prawnym być realizowane poprzez bezpośrednie stosowanie przepisów CRR.

Biorąc pod uwagę wyniki analiz Komitet wydał - skierowane do MF i KNF - rekomendacje dotyczące zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na

⁷¹ [*Ocena przedłużenia obowiązywania wyższych wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach mieszkalnych zastosowanych w Polsce na podstawie art. 124 rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych*](#), ERRS, 4 września 2023 r.

nieruchomościach⁷², w których zalecił uchylenie rozporządzenia MRiF oraz aktualizację metodyki KNF dotyczącej wyznaczania bankom dodatkowych wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych.

W efekcie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 listopada 2024 r.⁷³ uchylone zostały dotychczasowe wyższe wagi ryzyka zarówno dla ekspozycji na nieruchomościach mieszkaniowych, jak i komercyjnych. Rozporządzenie weszło w życie 1 stycznia 2025 r. i od tego momentu w Polsce obowiązują standardowe wagi ryzyka określone w CRR.

Zmiana charakteru ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów w ocenie Komitetu wymagała zastosowania narzędzi z zakresu polityki mikroostrożnościowej. Dlatego rekomendował Komisji Nadzoru Finansowego modyfikację podejścia do stosowania metodyki wyznaczania dodatkowych wymogów kapitałowych. Uregulowanie tej kwestii na poziomie mikro nadzorczym miało na celu odpowiednie uwzględnienie sytuacji poszczególnych banków, a w szczególności ich ekspozycji na ryzyko, oraz dotychczasowego przebiegu restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych oraz szacunków w zakresie przewidywanych kosztów materializacji tego ryzyka.

5.3. Przegląd listy podmiotów systemowo istotnych

Komitet Stabilności Finansowej dokonuje każdego roku aktualizacji instytucji finansowych istotnych dla systemu finansowego, tzw. Podmiotów Systemowo Istotnych (PSI)⁷⁴.

W 2024 r. Komitet Stabilności Finansowej za Podmioty Systemowo Istotne uznał, podobnie jak w roku poprzednim⁷⁵:

1. banki O-SII⁷⁶:
 - Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA,
 - Bank Polska Kasa Opieki SA,
 - Santander Bank Polska SA,
 - ING Bank Śląski SA,
 - mBank SA,
 - BNP Paribas Bank Polska SA,
 - Bank Millennium SA,
 - Bank Handlowy w Warszawie SA,

⁷² Uchwała Nr 77/2024 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 20 września 2024 r. w sprawie rekomendacji dotyczących zarządzania ryzykiem związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotekami na nieruchomościach.

⁷³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 listopada 2024 r. uchylające rozporządzenie w sprawie wyższej wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach (Dz. U. z 2024 r. poz. 1723).

⁷⁴ Art. 5 pkt. 2 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁷⁵ Na podstawie metodyki przyjętej w 2019 r.

⁷⁶ Do grupy PSI należą wszystkie instytucje zidentyfikowane przez KNF jako O-SII.

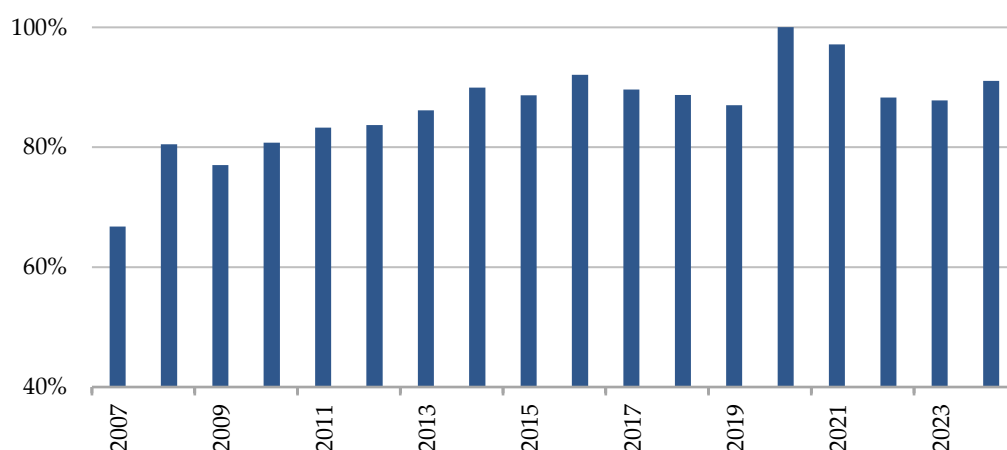
- SGB-Bank SA,
 - Bank Polskiej Spółdzielczości SA;
2. systemowo ważne systemy płatności, rozrachunku papierów wartościowych i rozliczeń papierów wartościowych⁷⁷;
 3. PZU SA,
 4. PZU Życie SA,
 5. GPW Benchmark SA,
 6. SKOK im. F. Stefczyka,
 7. Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa,
 8. Bank Gospodarstwa Krajowego.

5.4. Analiza sytuacji polskiego sektora bankowego na tle krajów UE

W grudniu 2024 r. Komitet zapoznał się z wynikami analizy NBP dotyczącej sytuacji polskiego sektora bankowego na tle Unii Europejskiej.

Krajowy sektor pozostaje jednym z mniejszych w UE pod względem relacji jego aktywów do PKB⁷⁸. Bieżące tendencje wykazują niski i zmniejszający się udział kredytów w aktywach – w latach 2016-2023 odnotowano jego spadek o 17 punktów procentowych. Na tle UE w Polsce relatywnie większy udział w PKB mają kredyty konsumpcyjne niż mieszkaniowe. Jednocześnie obserwuje się systematyczny wzrost zaangażowania banków w skarbowe papiery dłużne.

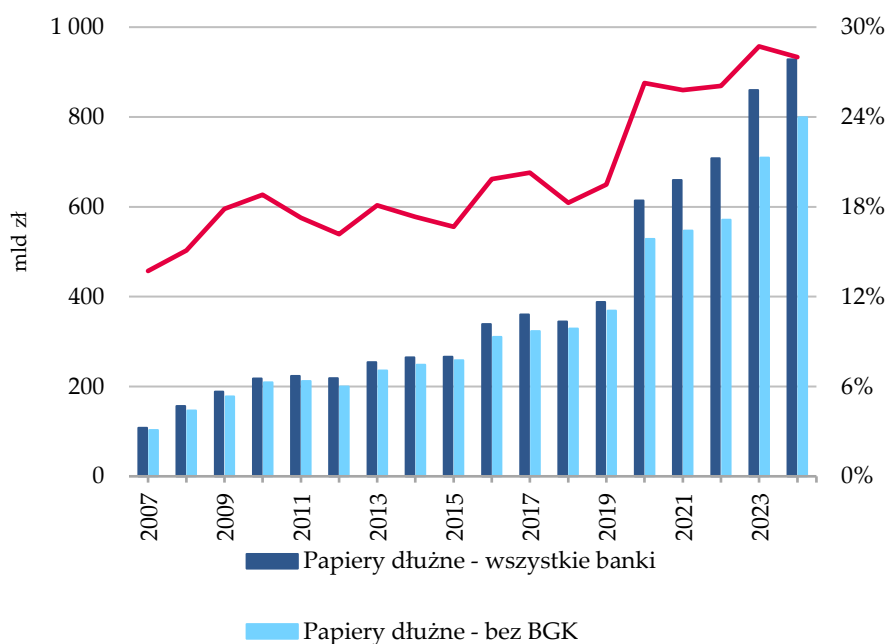
Wykres 11. Aktywa sektora bankowego do PKB

Źródło: Obliczenia NBP.

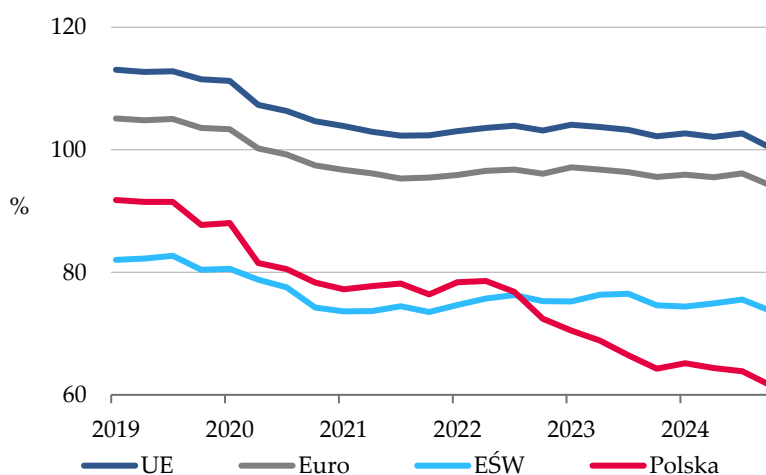
⁷⁷ Za PSI uznaje się także systemy świadczenia usług, niekoniecznie zaś właścicieli powyższych systemów.

⁷⁸ Odstępstwem od tej tendencji był jedynie okres po pandemii Covid-19, kiedy podaż pieniądza i zadłużenie sektora rządowego znacząco wzrosły.

Wykres 12. Udział papierów dłużnych w aktywach polskiego sektora bankowego

Źródło: Obliczenia NBP.

Charakterystyczną dla polskich banków jest znacząca i stale zwiększająca się nadwyżka depozytów nad kredytami.

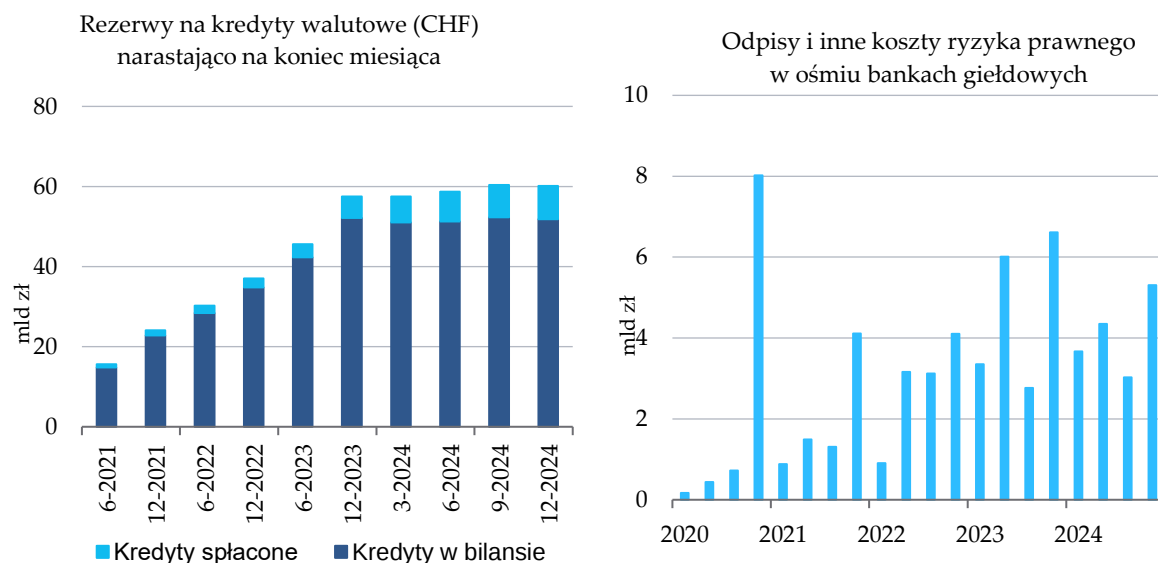
Wykres 13. Relacja kredytów do depozytów w UE

Źródło: Obliczenia EBC.

Zyskowność polskich banków stopniowo odbudowuje się zbliżając się do średniej w UE, ale wciąż pozostaje niższa niż w innych krajach regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Istotne

znacznie generowaniu zysków banków w Polsce ma marża odsetkowa netto (NIM), która w ostatnim okresie wzrosła do ponad 3,5%, przewyższając średnią w UE. Wysoka marża odsetkowa netto jednak nie przekładała się w pełni na wyższe zwroty z kapitału i aktywów z uwagi na fakt, że w ostatnich latach obciążeniem dla wyników finansowych banków w Polsce były rezerwy na walutowe kredyty mieszkaniowe.

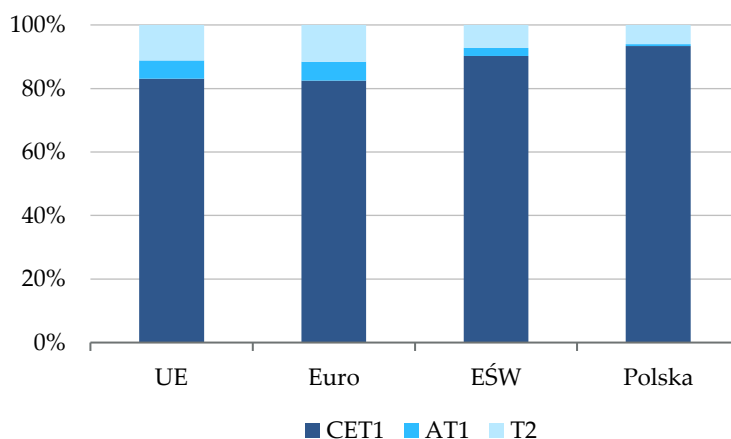
Wykresy 14 i 15. Rezerwy na kredyty walutowe oraz odpisy i koszty ryzyka prawnego

Źródło: Dane NBP i UKNF.

Polski sektor bankowy charakteryzuje się wysokimi współczynnikami kapitałowymi oraz strukturą, w której przeważa najwyższej jakości kapitał CET1 (ponad 90%). Nadwyżki kapitałowe oraz wysokie bufory płynnościowe stwarzają w bankach przestrzeń do dalszego kreowania kredytu dla gospodarki przy utrzymującej się umiarkowanej dynamice kredytu.

Wykres 16. Struktura funduszy własnych

Źródło: Dane NBP i EBC.

5.5. Analiza postulatów sektora bankowego

Komitet Stabilności Finansowej otrzymuje systematycznie pisma, w których Związek Banków Polskich zwraca uwagę na bieżące problemy sektora. Postulaty ZBP mają zróżnicowany charakter, a ich ewentualna realizacja leży najczęściej w gestii różnych instytucji reprezentowanych w KSF.

W 2024 r. KSF-M przedyskutował pakiet postulatów banków, przekazany przez ZBP. Zgłoszone propozycje pozostają w większości poza bezpośrednimi kompetencjami organu makroostrożnościowego i mogą podlegać analizie oraz ewentualnej indywidualnej realizacji w ramach mandatów poszczególnych instytucji.

Do najważniejszych zagadnień należą: zmiany w instrukcji FINREP, zmiany w konstrukcji podatku bankowego, ustawa o walutowych kredytach mieszkaniowych, reforma wskaźników referencyjnych, kwestie związane z MREL.

Członkowie Komitetu, reprezentujący poszczególne instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego, potwierdzili, że instytucje od lat współpracują z sektorem bankowym, także w zakresie określonym przez ZBP. Aktualne stanowiska, opinie oraz status prac nad zgłoszonymi postulatami są na bieżąco komunikowane sektorowi przez poszczególne instytucje w ramach własnych kompetencji.

5.6. Analiza poziomu oraz struktury MREL

Minimalny wymóg w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych (*Minimum Requirement on Own Funds and Eligible Liabilities*, MREL) jest instrumentem ostrożnościowym, mającym zapewniać bankom w sytuacji kryzysowej możliwość pokrycia strat albo przeprowadzenia ich rekapitalizacji bez konieczności angażowania środków z pomocy publicznej. Odpowiedni poziom tego wymogu wpływa na możliwość przeprowadzenia potencjalnego procesu *resolution* i w konsekwencji pozytywnie oddziałuje na utrzymanie stabilności finansowej sektora finansowego.

Od 1 stycznia 2024 r. banki były zobowiązane do utrzymywania docelowego poziomu MREL⁷⁹. Komitet zapoznał się z wnioskami z analizy BFG dotyczącej poziomu spełnienia oraz struktury MREL. Wszystkie banki wypełniły wymóg MREL-TREA⁸⁰ wraz z wymogiem połączonego bufora. Większość banków spełniła także wymóg MREL-TEM⁸¹.

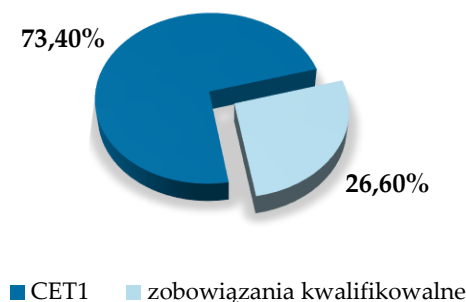
⁷⁹ Wysokość MREL jest ustalana indywidualnie dla poszczególnych podmiotów przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

⁸⁰ MREL-TREA – wymóg MREL wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, zgodnie z art. 97 ust. 2b pkt 1 ustawy o BFG.

⁸¹ MREL-TEM – wymóg MREL wyrażony jako odsetek miary ekspozycji całkowitej, zgodnie z art. 97 ust. 2b pkt 2 ustawy o BFG.

W początkowym okresie obowiązywania wymogu MREL (styczeń 2024 r.) w przeważającej mierze wymóg ten został spełniony kapitałem CET1 (73,4%), a jedynie w 26,6% instrumentami dłużnymi.

Rysunek 9. Struktura MREL – stan na 1 stycznia 2024 r.

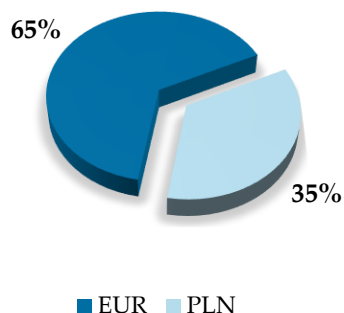

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych BFG.

Z punktu widzenia możliwości przeprowadzenia przymusowej restrukturyzacji jest istotne, aby banki posiadały wysoki udział kwalifikowalnych instrumentów dłużnych w kwocie na rekapitalizację, która jest częścią MREL. Część banków obecnie wypełnia już te oczekiwania. BFG będzie dążył, aby pozostała grupa banków zwiększyła emisje instrumentów dłużnych.

W celu terminowego wypełnienia wymogu MREL do końca 2023 r. banki przeprowadziły ponad 20 emisji instrumentów kwalifikowalnych w wysokości 37,2 mld zł, z czego blisko 65,1% stanowiły emisje w euro.

Rysunek 10. Struktura walutowa emisji zobowiązań kwalifikowalnych w końcu 2023 r.

Źródło: Opracowanie NBP na podstawie danych BFG.

Emisje instrumentów na potrzeby spełnienia wymogu MREL wiązały się z poniesieniem przez banki istotnych kosztów. Wynikało to ze zwiększonej awersji do ryzyka na rynkach międzynarodowych, wywołanej m.in. wojną w Ukrainie oraz zacieśnieniem globalnej polityki

monetarnej. Sytuacja banków w Polsce była dodatkowo obciążona niepewnością regulacyjną (np. wakacje kredytowe) oraz kosztami ryzyka prawnego walutowych kredytów mieszkaniowych.

W wyniku działalności emisyjnej banków wytworzył się i będzie się rozwijał aktywny rynek złotych instrumentów dłużnych, ze względu na konieczność odnawiania zapadających obligacji oraz nowych emisji.

6. Współpraca międzynarodowa

6.1. Zalecenie ERRS/2015/1 w sprawie ustalania i uznawania wskaźników bufora antycyklicznego wobec państw trzecich

Istotne ekspozycje krajowych sektorów bankowych wobec państw trzecich mogą stanowić źródło ryzyka dla stabilności finansowej. W celu harmonizacji prawa oraz wypracowania spójnego podejścia w UE do uznawania i ustalania wskaźników BA odnośnie do państw trzecich ERRS przedstawiła w 2016 r. *Zalecenie dotyczące uznawania i ustalania wskaźników bufora antycyklicznego wobec państw trzecich (ERRS/2015/1)*. W tym samym roku KSF-M przyjął własną metodykę identyfikacji istotnych państw trzecich dla potrzeb realizacji tego zalecenia.

Analiza powiązań finansowych z zastosowaniem tej metodyki przeprowadzona przez NBP wykazała, iż w 2024 r. nadal nie zidentyfikowano istotnych państw trzecich dla polskiego systemu bankowego⁸². Poniższa tabela prezentuje kraje, na które polskie banki miały największe ekspozycje. Żadne z państw, na które polski sektor bankowy miał istotne ekspozycje (Luksemburg i Francja) nie jest krajem trzecim z perspektywy UE.

Tabela 6. Największe ekspozycje polskich banków

Kraj	Średni udział w ekspozycjach w ciągu 8 kwartałów w 2024 r.	Średni udział w ekspozycjach w ciągu 8 kwartałów w 2023 r.	Czy ekspozycja przekracza 1% w każdym z dwóch ostatnich kwartałów?	Czy ekspozycja istotna ⁸³
Francja	1,45%	1,06%	TAK	TAK
Luksemburg	1,16%	1,09%	TAK	TAK
Niemcy	0,75%	0,67%	NIE	NIE
Wielka Brytania	0,64%	0,80%	NIE	NIE
Czechy	0,52%	-	NIE	NIE

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych ze sprawozdawczości FINREP i COREP.

W związku z powyższym, na podstawie dostępnych danych KSF-M zdecydował, że nie ma podstaw do uznawania jakiegokolwiek kraju trzeciego za istotny z punktu widzenia potrzeby

⁸² Na podstawie decyzji Komitetu na poziomie krajowym nie są analizowane kraje trzecie, które są bezpośrednio monitorowane przez ERRS. W 2024 r. zgodnie z publikowaną listą były to:

Brazylia, Chiny, Hong Kong, Meksyk, Rosja, Singapur, Szwajcaria, Turcja, Wielka Brytania i USA.

Lista krajów trzecich monitorowanych przez ERRS podlega corocznemu przeglądowi w porozumieniu ze wszystkimi krajami UE.

⁸³ Ekspozycja uznawana jest za istotną, jeśli średni udział danego kraju w ekspozycji polskiego sektora bankowego liczony na przestrzeni 8 kwartałów przekracza 1% oraz jednocześnie udział danego kraju w ekspozycji polskiego sektora bankowego w każdym z dwóch ostatnich kwartałów przekracza 1%.

uznawania i ustalania wskaźników bufora antycyklicznego. Odpowiednie informacje zostały przekazane do ERRS.

6.2. Zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności stosowania instrumentów polityki makroostrożnościowej

Z uwagi na potrzebę zapewnienia skuteczności i spójności prowadzonej polityki makroostrożnościowej oraz należytego uwzględnienia transgranicznych skutków instrumentów makroostrożnościowych wprowadzanych przez poszczególne państwa Unii Europejskiej, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego w 2015 r. wydała Zalecenie ERRS/2015/2 *w sprawie oceny skutków transgranicznych i dobrowolnego stosowania zasady wzajemności środków polityki makroostrożnościowej*. Zalecenie zobowiązuje państwa członkowskie UE do dokonywania oceny potencjalnych skutków transgranicznych wprowadzanych przez siebie środków polityki makroostrożnościowej i jednocześnie tworzy ramy proceduralne dla odwzajemniania (*reciprocity*) krajowych instrumentów makroostrożnościowych w pozostałych krajach UE.

Zalecenie ERRS/2015/2 składa się z czterech zaleceń cząstkowych:

- Zalecenie A – ocena skutków transgranicznych przed przyjęciem określonego instrumentu polityki makroostrożnościowej,
- Zalecenie B – powiadamianie ERRS o przyjętych instrumentach polityki makroostrożnościowej niezwłocznie po ich wprowadzeniu,
- Zalecenie C – odwzajemnianie instrumentów makroostrożnościowych przyjętych w innych państwach członkowskich,
- Zalecenie D – powiadamianie o odwzajemnianiu instrumentu makroostrożnościowego innych organów.

Sposób realizacji poszczególnych zaleceń ERRS oraz wyniki monitorowania w ramach mechanizmu *reciprocity* w 2024 r. zostały zaprezentowane poniżej.

Ramka 2. Podsumowanie Raportu z realizacji Zalecenia ERRS/2015/2

W 2024 r. ERRS opublikowała kolejny Raport⁸⁴ podsumowujący realizację Zalecenia w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnego odwzajemniania instrumentów polityki makroostrożnościowej w okresie od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2023 r., który został sporządzony na podstawie sprawozdań przekazanych Radzie w czerwcu 2023 r.

⁸⁴ ERRS, *Summary compliance report - Recommendation of the European Systemic Risk Board of 15 December 2015 on the assessment of cross-border effects of and voluntary reciprocity for macroprudential policy measures (ESRB/2015/2)*, sierpień 2024 r.

Z Raportu wynika, że działania państw członkowskich charakteryzują się wysoką zgodnością z Zaleceniem – wszystkie kraje, **w tym Polska**, uzyskały **najwyższą z możliwych ogólną ocenę** realizacji Zalecenia (FC, *fully compliant*, w pełni zgodne).

6.2.1. Wnioski ws. odwzajemnienia instrumentów makroostrożnościowych

Zgodnie z zaleceniem ERRS/2015/2 (zalecenie cząstkowe C) kraje członkowskie mają prawo zwrócić się do ERRS z wnioskiem o rekomendowanie pozostałym państwom unijnym odwzajemnienia wprowadzonego instrumentu makroostrożnościowego. Tego rodzaju zasady mają na celu wyeliminowanie arbitrażu regulacyjnego, a także służą zapewnieniu spójności polityki makroostrożnościowej na obszarze UE. Dodatkowo mechanizm wzajemnego uznawania środków makroostrożnościowych uwzględnia stosowanie progu istotności, który stanowi o możliwości nieodwzajemniania instrumentu innego kraju ze względu na mało istotne ekspozycje.

Z uwagi na brak istotnych ekspozycji polskich banków w państwach UE Komitet Stabilności Finansowej nie wydał dotychczas żadnej rekomendacji ws. konieczności odwzajemnienia przez Polskę któregośkolwiek z wprowadzonych w innych państwach instrumentu makroostrożnościowego.

W 2024 r. Komitet analizował trzy nowe zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego rekomendujące odwzajemnienie nowo wprowadzanych instrumentów makroostrożnościowych.

Portugalia

8 grudnia 2023 r. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego wydała zalecenie⁸⁵ ws. zastosowania zasady *reciprocity* w odniesieniu do instrumentów makroostrożnościowych wprowadzonych w Portugalii.

W Portugalii zastosowano sektorowy bufor ryzyka systemowego (sBRS) w wysokości 4 % wobec instytucji kredytowych stosujących metodę wewnętrznych ratingów (IRB) w odniesieniu do wszystkich ekspozycji detalicznych zabezpieczonych nieruchomości mieszkalnymi, których zabezpieczenie znajduje się na terenie Portugalii. Odwzajemnienie powinno odbywać się na najwyższym poziomie konsolidacji. Próg istotności dla ekspozycji pojedynczej instytucji ustalono na poziomie 1 mld EUR.

Według analiz NBP z czerwca 2024 r. łączna ekspozycja polskiego sektora bankowego w Portugalii nie przekraczała wskazanego progu. Tym samym zaszły przesłanki pozwalające Komitetowi na nieodwzajemnianie portugalskiego sBRS.

⁸⁵ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 8 grudnia 2023 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2023/13).

Dania

W zaleceniu z 8 grudnia 2023 r. ERRS rekomendowała także odwzajemnienie instrumentu duńskiego. W wyniku dokonania korekty instrumentu przez organy duńskie, w lipcu 2024 r. wydano kolejne zalecenie w tej sprawie⁸⁶.

W Danii zastosowano sektorowy bufor ryzyka systemowego w wysokości 7% w odniesieniu do wszystkich rodzajów ekspozycji zlokalizowanych w kraju wobec przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości oraz w zakresie rozwoju projektów budowlanych. Odwzajemnienie instrumentu powinno obejmować wszystkie poziomy konsolidacji. Jednocześnie część każdej ekspozycji, która znajduje się w przedziale 0-15% LTV została wyłączona z zakresu ekspozycji, do których ma zastosowanie sBRS. Próg istotności właściwy dla instytucji, determinujący stosowanie zasady *de minimis* i zwalniający z obowiązku odwzajemniania instrumentu ustalono na poziomie 200 mln EUR.

Według analizy przeprowadzonej przez NBP we wrześniu 2024 r. łączna ekspozycja całego sektora bankowego wobec wszystkich przedsiębiorstw finansowych w Danii była niższa niż wskazany próg istotności dla pojedynczej instytucji i tym samym Komitet zdecydował o braku potrzeby odwzajemniania duńskiego bufora.

Włochy

W czerwcu 2024 r. ERRS wydała zalecenie ws. rekomendowanego odwzajemnienia instrumentu wprowadzonego we Włoszech⁸⁷, tj. sektorowego bufora ryzyka systemowego wobec wszystkich ekspozycji kredytowych i ekspozycji na ryzyko kontrahenta w stosunku do instytucji kredytowych działających na terenie Włoch w wysokości 0,5% (od 31 grudnia 2024 r.) oraz 1% (od 30 czerwca 2025 r.). W Zaleceniu określono próg istotności na poziomie instytucji, który zwalnia z konieczności odwzajemniania w sytuacji, gdy wartość odpowiednich ekspozycji nie przekracza 25 mld EUR.

Z analiz przeprowadzonych przez Narodowy Bank Polski we wrześniu 2024 r. wynika, że łączna wartość ekspozycji całego sektora bankowego w Polsce nie przekracza określonego progu istotności, co oznacza, że ekspozycje żadnej pojedynczej instytucji także nie go przekroczyły. Wyniki tej analizy umożliwiły Komitetowi podjęcie decyzji o nieodwzajemnianiu włoskiego sBRS.

Belgia

W 2023 r. Rada Generalna Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego zaleciła zastosowanie zasady *reciprocity* w odniesieniu do instrumentu wprowadzonego w Belgii, tj. sektorowego bufora

⁸⁶ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 8 lipca 2024 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2024/3).

⁸⁷ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 11 czerwca 2024 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2024/2).

ryzyka systemowego na poziomie 6%.⁸⁸ Ma on zastosowanie do wszystkich ekspozycji detalicznych wobec osób fizycznych, dla których ryzyko szacowane jest w oparciu o metodę IRB, zabezpieczonych krajowymi nieruchomościami mieszkalnymi.

We wrześniu 2024 r. ERRS zmieniła dotychczasowe zasady dotyczące odwzajemniania belgijskiego instrumentu wydając zalecenie⁸⁹, w którym rekomendowano zastosowanie go na zasadzie indywidualnej, subskonsolidowanej i skonsolidowanej, niezależnie od tego, czy dane ekspozycje są utrzymywane za pośrednictwem jednostek zależnych lub oddziałów, czy też wynikają z bezpośrednich kredytów transgranicznych. W Zaleceniu określono próg istotności, który umożliwia nieodwzajemnianie belgijskiego instrumentu makroostrożnościowego, jeżeli wartość odpowiednich ekspozycji sektorowych na poziomie instytucji nie przekracza 2 mld EUR.

Zgodnie z nowym brzmieniem Zalecenia wszystkie ekspozycje, tj.:

- posiadane za pośrednictwem oddziałów,
- wynikające z bezpośredniego udzielania kredytów transgranicznych,
- posiadane za pośrednictwem jednostek zależnych

powinny być uwzględniane w odniesieniu do progu istotności.

Przeprowadzone przez Narodowy Bank Polski analizy wykazały, że żadna polska instytucja kredytowa (z uwzględnieniem wskazanych poziomów konsolidacji) nie posiada w Belgii ekspozycji przekraczających próg istotności. W związku z tym zaszły przesłanki pozwalające na nieodwzajemnianie przez Polskę belgijskiego instrumentu makroostrożnościowego.

6.2.2. Monitorowanie ekspozycji w związku z mechanizmem uznawania instrumentów makroostrożnościowych

Zgodnie z zaleceniem ERRS, mechanizm *reciprocity* wymaga cyklicznego monitorowania poziomów odpowiednich ekspozycji sektorowych względem innych jurysdykcji, tak aby zapewnić wzajemność w przypadku przekroczenia określonych w zaleceniach progów istotności. W tym celu Komitet Stabilności Finansowej zobowiązał NBP do regularnego monitorowania skali ekspozycji polskich instytucji kredytowych w krajach unijnych.

W 2024 r. Komitet zapoznawał się z wynikami analiz dotyczącymi instrumentów makroostrożnościowych stosowanych w:

- Holandii (minimalne średnie wagi ryzyka na ekspozycje wobec osób fizycznych zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach mieszkalnych)⁹⁰,

⁸⁸ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 3 października 2023 r. zmieniające Zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2023/9).

⁸⁹ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 27 września 2024 r. zmieniające Zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2024/5).

⁹⁰ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 16 lutego 2022 r. zmieniające Zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2022/1).

- Litwie (2% BRS dla wszystkich ekspozycji detalicznych wobec osób fizycznych zabezpieczonych nieruchomościami mieszkalnymi na Litwie)⁹¹,
- Norwegii (4,5% BRS oraz minimalne średnie wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych i mieszkaniowych)⁹²,
- Szwecji (wyższe wagi ryzyka dla ekspozycji związanych z nieruchomościami komercyjnymi i mieszkaniowymi)⁹³,
- Niemczech (2% BRS dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkaniowych)⁹⁴,
- Luksemburgu (limity LtV dla kredytów hipotecznych)⁹⁵.

We wszystkich wskazanych przypadkach nie zostały przekroczone odpowiednie progi istotności, w związku z czym nie było konieczności podejmowania przez Komitet działań w celu odzwajemnienia któregośkolwiek z instrumentów zastosowanych w tych krajach.

6.2.3. Ocena skutków transgranicznych polskich instrumentów makroostrożnościowych

Zgodnie z Zaleceniem ERRS/2015/2 (zalecenie cząstkowe A) krajowe organy wprowadzające instrumenty makroostrożnościowe są zobowiązane do:

- oceny możliwych skutków transgranicznych (*cross-border effects*) wdrożenia instrumentów polityki makroostrożnościowej w kraju oraz w odniesieniu do innych państw UE; ocenie poddawane powinny być przynajmniej kanały przenoszenia ryzyka oraz arbitraż regulacyjny⁹⁶,
- monitorowania przynajmniej raz w roku skutków transgranicznych własnych instrumentów polityki makroostrożnościowej.

W celu usystematyzowania prac dotyczących oceny skutków transgranicznych w 2023 r. Komitet zatwierdził procedurę przeprowadzania takiej analizy. Obejmuje ona ocenę:

- **efektów przychodzących**, czyli wpływ krajowej polityki makroostrożnościowej na krajową gospodarkę poprzez działalność zagranicznych podmiotów;

⁹¹ Zalecenie ERRS/2022/1.

⁹² Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z 30 kwietnia 2021 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2021/3).

⁹³ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 6 lipca 2023 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2023/4).

⁹⁴ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 2 czerwca 2022 r. zmieniające Zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2022/4).

⁹⁵ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 24 marca 2021 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2021/2).

⁹⁶ Metodologia oceny zalecana przez ERRS, *The ESRB handbook on operationalizing macroprudential policy in the banking sector*, https://www.esrb.europa.eu/pub/pdf/other/esrb.handbook_mp180115.en.pdf, Rozdział 11.

- **efektów wychodzących**, czyli wpływ krajowej polityki makroostrożnościowej na zagraniczne gospodarki;

bazującą na wskaźnikach sugerowanych przez Financial Stability Committee ECB oraz ERRS. Przyjęto, że progiem oceny istotności potencjalnych efektów transgranicznych jest 2%.

Metoda oceny *cross-border effects* polskich instrumentów makroostrożnościowych jest wykorzystywana:

- przed wdrożeniem instrumentu (*ex ante*): na etapie prac analitycznych poprzedzających wydanie przez KSF rekomendacji w sprawie zastosowania instrumentu makroostrożnościowego; wyniki analiz stanowią podstawę dla przekazania wymaganych informacji w formularzu notyfikacyjnym skierowanym do ERRS,
- w czasie obowiązywania danego instrumentu/wymogu (*ex post*): analiza przeprowadzana i przedstawiana Komitetowi co roku w II kwartale.

Wyniki analizy skutków transgranicznych polskich instrumentów makroostrożnościowych

W Polsce w II kwartale 2024 r. były stosowane dwa instrumenty makroostrożnościowe, które wymagały oceny skutków transgranicznych: bufor O-SII (dla którego te skutki są oceniane co roku w ramach przeglądu bufora O-SII przez KNF) oraz wyższe wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości. NBP dokonał oceny skutków transgranicznych na podstawie danych na koniec września 2023 r.

Efekty przychodzące

Ocena znaczenia oddziałów instytucji kredytowych z poszczególnych krajów w polskim systemie bankowym została przedstawiona w Tabeli 7. Dla żadnego z krajów udział w krajowym rynku nie przekracza ustalonego progu 2%, zatem efekty przychodzące uznano za nieistotne.

Tabela 7. Efekty przychodzące – znaczenie oddziałów instytucji kredytowych

Kraj	Udział w aktywach (%)	Udział w należnościach od sektora niefinansowego (%)
Francja	1,0	1,0
Luksemburg	0,4	0,0
Austria	0,3	0,0
Włochy	0,2	0,0
Niemcy	0,2	0,0
Hiszpania	0,2	0,0
Szwecja	0,1	0,0
Dania	0,1	0,1
Irlandia	0,1	0,0
Estonia	0,1	0,2
Belgia	0,1	0,0

Uwaga: Kraje, dla których udział jest większy lub równy 0,1%.

Źródło: Obliczenia NBP.

Efekty wychodzące

Znaczenie ekspozycji bilansowych polskich banków dla sektorów bankowych poszczególnych krajów członkowskich przedstawione zostało w Tabeli 8. W większości krajów wskaźnik kształtował się wyraźnie poniżej wyznaczonego progu. Na granicy przyjętego progu istotności znajdowały się ekspozycje w Słowacji, stanowiące w dużej mierze ekspozycje jednej instytucji finansowej, która ma swój oddział w tym kraju. Zatem biorąc pod uwagę skalę i charakter ekspozycji, uznano, że nie występują istotne efekty wychodzące.

Tabela 8. Efekty wychodzące – ekspozycje bilansowe polskich banków w poszczególnych krajach w relacji do aktywów sektorów bankowych

Kraj	Udział w aktywach sektora bankowego w danym kraju (w %)
Słowacja	2,0
Luksemburg	1,0
Czechy	0,9
Malta	0,8
Austria	0,2
Irlandia	0,2
Cypr	0,2
Francja	0,1
Belgia	0,1
Hiszpania	0,1
Holandia	0,1
Chorwacja	0,1
Litwa	0,1
Węgry	0,1
Szwecja	0,1
Niemcy	0,1

Uwaga: Kraje, dla których udział jest większy lub równy 0,1%.

Źródło: Obliczenia NBP.

Znaczenie polskich banków w dostarczaniu finansowania dla sektora niefinansowego w poszczególnych krajach UE jest natomiast marginalne. Udział polskich banków w zobowiązaniach sektora niefinansowego w innych krajach kształtuje się na poziomie bliskim 0, co zostało przedstawione w Tabeli 9.

Tabela 9. Efekty wychodzące – rola polskich banków w dostarczaniu finansowania dla sektora niefinansowego w poszczególnych krajach

Kraj	Udział polskich banków w zobowiązaniach sektora niefinansowego (w %)
Czechy	0,2
Luksemburg	0,2
Słowacja	0,2
Cypr	0,1
Malta	0,1

Uwaga: Kraje, dla których udział jest większy lub równy 0,1%.

Źródło: Obliczenia NBP.

Na podstawie przedstawionych danych Komitet uznał, że większość kanałów, którymi krajowa polityka makroostrożnościowa może oddziaływać na inne kraje jest nieistotna, w związku z czym nie zachodziła konieczność podejmowania dalszych działań w tym zakresie.

6.3. Zalecenie ERRS/2022/9 w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych

Sektor nieruchomości komercyjnych (CRE) ma wpływ na stabilność finansową Europejskiego Obszaru Gospodarczego poprzez silne powiązania z gospodarką realną oraz systemem finansowym. Monitorowanie tego sektora jest utrudnione z uwagi na ograniczoną dostępność danych i nieadekwatną ich jakość. W 2016 r. i 2019 r. ERRS wydała zalecenia⁹⁷ w celu ustanowienia zharmonizowanych ram monitorowania sytuacji na rynku m.in. nieruchomości komercyjnych we wszystkich krajach UE. Realizacja tych zaleceń wpłynęła na znaczącą poprawę dostępności i jakości raportowanych danych. Dostrzeżono jednak konieczność dalszego doskonalenia procesu zbierania informacji oraz uzupełnienia luk w danych. W tym celu w 2022 r. ERRS wydała **zalecenie dotyczące podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych (ERRS/2022/9)**⁹⁸.

Zalecenie składa się z czterech zaleceń cząstkowych:

- **Zalecenie A** – poprawa monitoringu źródeł ryzyka systemowego wynikającego z CRE (Commercial Real Estate, CRE) – zgodnie z którym zalecono regularne (co najmniej coroczne) oraz pogłębione monitorowanie obecnych i potencjalnych źródeł podatności na

⁹⁷ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego ERRS/2016/14 z dnia 31 października 2016 r. w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości oraz Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 21 marca 2019 r. zmieniające zalecenie ERRS/2016/14 w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2019/3).

⁹⁸ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych (ERRS/2022/9).

zagrożenia w sektorze CRE. W zaleceniu jednoznacznie wskazano ponadto, że adresaci⁹⁹ zalecenia powinni w skoordynowany sposób ze sobą współpracować oraz wymieniać niezbędne informacje;

- **Zalecenie B** – *zapewnienie ostrożnościowych zasad i praktyk finansowania CRE* – w którym zalecono, po uwzględnieniu wyników monitoringu przeprowadzanego zgodnie z Zaleceniem A, zapewnienie wypracowania przez banki finansujące CRE dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem;
- **Zalecenie C** – *zwiększenie odporności instytucji finansowych* – zalecana jest stała weryfikacja instrumentów stosowanych w stosunku do ryzyka i podatności na zagrożenia w sektorze CRE oraz podejmowanie w razie potrzeby kolejnych działań makroostrożnościowych w celu budowania i utrzymywania odporności instytucji sektora finansowego;
- **Zalecenie D** – *rozwój katalogu instrumentów makroostrożnościowych o instrumenty dla sektora CRE* – Komisji Europejskiej zalecono dokonanie oceny aktualnych ram nadzoru makroostrożnościowego w UE i zapewnienie stosowania spójnych zasad reagowania na źródła ryzyka związane z ekspozycjami w sektorze CRE.

Zgodnie z Zaleceniem z końcem marca 2024 r. przekazano pierwsze sprawozdanie z realizacji części A.

Komitet Stabilności Finansowej corocznie zapoznaje się z danymi dotyczącymi sytuacji na rynku CRE. Niezbędne do analizy dane są pozyskiwane w ramach statystyki publicznej i ankiet pozasprawozdawczych UKNF. Działania zmierzające do dostosowania analiz do wymogów Zalecenia A zainicjowano w marcu 2023 r., wskazując na konieczność nawiązania współpracy z MF oraz rozszerzenia współpracy z UKNF. Szerszy zakres danych pozwoli na monitorowanie aktywności i zaangażowania funduszy inwestycyjnych, ubezpieczycieli oraz innych znaczących podmiotów na rynku CRE w Polsce.

W Polsce rynek CRE ma relatywnie niski udział w PKB i ekspozycjach krajowych banków, a źródła jego finansowania pochodzą w znacznym stopniu z zagranicy. Dotychczasowe analizy oparte na dostępnych danych wskazują, że w polskim systemie finansowym nie występuje nadmierne ryzyko wynikające z finansowania rynku nieruchomości komercyjnych. Należy jednak szczegółowo monitorować zaangażowanie na rynku ubezpieczycieli oraz inwestorów, w tym zagranicznych, ponieważ ich działania mogą wywoływać zaburzenia w sektorze CRE.

⁹⁹ Tutaj: instytucje zaangażowane we wspieranie stabilności finansowej.

6.4. Zalecenie ERRS/2019/18 w sprawie wymiany i gromadzenia informacji do celów makroostrożnościowych

26 września 2019 r. ERRS wydała *Zalecenie w sprawie wymiany i gromadzenia informacji do celów makroostrożnościowych w odniesieniu do oddziałów instytucji kredytowych mających siedzibę zarządu w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim (ERRS/2019/18)*. Rekomendowane przez ERRS działania mają umożliwić wymianę informacji o oddziałach instytucji kredytowych dla celów makroostrożnościowych.

Zalecenie zostało skierowane do *odpowiednich organów*. We wrześniu 2020 r. Komitet zdecydował, że rolę *organu odpowiedniego* dla celów realizacji Zalecenia 2019/18 będzie pełnił KSF-M.

Zalecenie przewiduje dwa przypadki, w których wymagane jest podjęcie działań ze strony Komitetu:

- odpowiedź na wniosek o udostępnienie informacji dotyczących oddziałów instytucji kredytowych przedłożony przez odpowiedni organ przyjmującego państwa członkowskiego;
- wystosowanie wniosku o udzielenie informacji na temat oddziałów instytucji kredytowych do odpowiednich organów w państwach pochodzenia.

Komitet w grudniu 2020 r. przyjął odpowiednie procedury dotyczące koordynacji działań w zakresie realizacji powyższych obowiązków.

Dotychczas Komitet nie otrzymał żadnego wniosku ws. udzielenia informacji dotyczącej oddziału instytucji kredytowej od *odpowiedniego organu* państwa przyjmującego. Komitet uznał też, że w Polsce nie ma istotnych dla stabilności oddziałów zagranicznych instytucji finansowych, co do których wymagane byłoby pozyskanie odpowiednich informacji od organów nadzoru z państw pochodzenia.

Komitet zapoznał się z informacją na temat sposobu realizacji zalecenia i w grudniu 2024 r. przekazał sprawozdanie końcowe Europejskiej Radzie ds. Ryzyka Systemowego.

7. Komunikacja

Komunikacja z otoczeniem i polityka informacyjna Komitetu Stabilności Finansowej stanowi ważny element polityki makroostrożnościowej. W opinii Komitetu publiczne przekazywanie informacji o zidentyfikowanym ryzyku systemowym oraz jego ocenie zwiększa świadomość występowania zagrożeń wśród uczestników rynku, co – w założeniu – powinno prowadzić do uruchamiania działań samokorygujących i samoistnego ograniczenia ryzyka zarówno po stronie banków, jak i ich klientów. Zwiększa również powszechne zrozumienie dla prowadzonej polityki oraz podejmowanych w jej ramach działań. Komunikacja stanowi jeden z priorytetów zdefiniowanych w *Strategii polityki makroostrożnościowej* oraz jest przedmiotem stałych prac Komitetu.

7.1. Komunikacja krajowa

Komitet prowadzi politykę makroostrożnościową zgodnie z zasadą przejrzystości. Przekazuje do publicznej wiadomości informacje dotyczące podjętych decyzji w zakresie nadzoru makroostrożnościowego oraz materiały analityczne będące ich podstawą. W ocenie Komitetu dzięki bezpośredniemu dostępowi do informacji uczestnicy rynku mogą lepiej zrozumieć i trafniej oceniać sytuację w systemie finansowym, a także poznać podejście i perspektywę Komitetu w zakresie różnych zagadnień o charakterze makroostrożnościowym.

Podstawowymi dokumentami wykorzystywanymi regularnie do prowadzenia polityki informacyjnej przez Komitet Stabilności Finansowej są: (i) komunikaty po posiedzeniach, (ii) uchwały oraz (iii) materiały analityczne udostępniane za pośrednictwem strony internetowej Narodowego Banku Polskiego w zakładce poświęconej nadzorowi makroostrożnościowemu, powiązanej z zagadnieniami systemu finansowego¹⁰⁰.

7.1.1. Komunikaty po posiedzeniach KSF-M

Komunikat jest podstawowym i najszybszym instrumentem informowania opinii publicznej o analizach i działaniach podejmowanych przez Komitet. KSF-M w komunikatach przedstawia swoją ocenę ryzyka systemowego, informuje o podjętych decyzjach (wydanych rekomendacjach i stanowiskach) oraz o tematach poruszanych na posiedzeniach, przekazuje syntetyczne oceny omawianych zjawisk w kontekście ich wpływu na stabilność systemu finansowego.

Komunikaty KSF-M publikowane są niezwłocznie po posiedzeniach, jednocześnie na stronie głównej Narodowego Banku Polskiego oraz w zakładce *Nadzór makroostrożnościowy*. Komunikaty są również publikowane w angielskiej wersji językowej.

¹⁰⁰ <https://nbp.pl/system-finansowy/nadzor-makroostroznosciowy/>.

W 2024 r. Komitet wykorzystał komunikat w odmiennej niż dotychczas formule polityki komunikacyjnej. Dotąd Komitet odnosił się do problemu wskaźnika referencyjnego w ramach regularnego komunikatu po posiedzeniu. Chcąc jednakże obecnie zwrócić publiczną uwagę na swoje podejście do kwestii związanych ze stosowaniem wskaźnika referencyjnego WIBOR oraz podkreślić istotność tej sprawy, KSF wydał, obok standardowego, odrębny komunikat w tej sprawie¹⁰¹. Cały dokument stanowi odniesienie Komitetu jedynie do kwestii WIBOR i gromadzi w jednym miejscu wyczerpującą i konkretną ocenę sytuacji w tej sprawie.

7.1.2. Informacja roczna KSF-M

Istotnym narzędziem polityki komunikacyjnej Komitetu jest roczny raport z prac pt. *Informacja o działalności Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie nadzoru makroostrożnościowego*. Opisuje on pełen przekrój prac, tematów i działań podejmowanych w roku przez Komitet Stabilności Finansowej. Dokument służy zarówno realizacji obowiązku ustawowego, jak i informowaniu społeczeństwa o sposobie realizacji powierzonych zadań. Prezentowane w nim są przede wszystkim wyniki kluczowych analiz oceny ryzyka systemowego prowadzonych w danym roku, a także decyzje podjęte w zakresie stosowania instrumentów makroostrożnościowych oraz działania Komitetu w obszarze współpracy międzynarodowej. Dokument obejmuje również informacje o sprawach szeroko związanych z polityką nadzoru makroostrożnościowego, które były przedmiotem zainteresowania i dyskusji Komitetu w trakcie roku.

Bieżąca *Informacja roczna* jest 10. edycją raportu. Prezentowany dokument stanowi kluczowe opracowanie polskiego organu nadzoru makroostrożnościowego i stanowi najpełniejsze źródło informacji o prowadzonej polityce dla szerokiej publiczności. Jest publikowany w wersji elektronicznej oraz równolegle wydawany w wersji analogowej, również w tłumaczeniu na jęz. angielski.

7.1.3. Strona internetowa

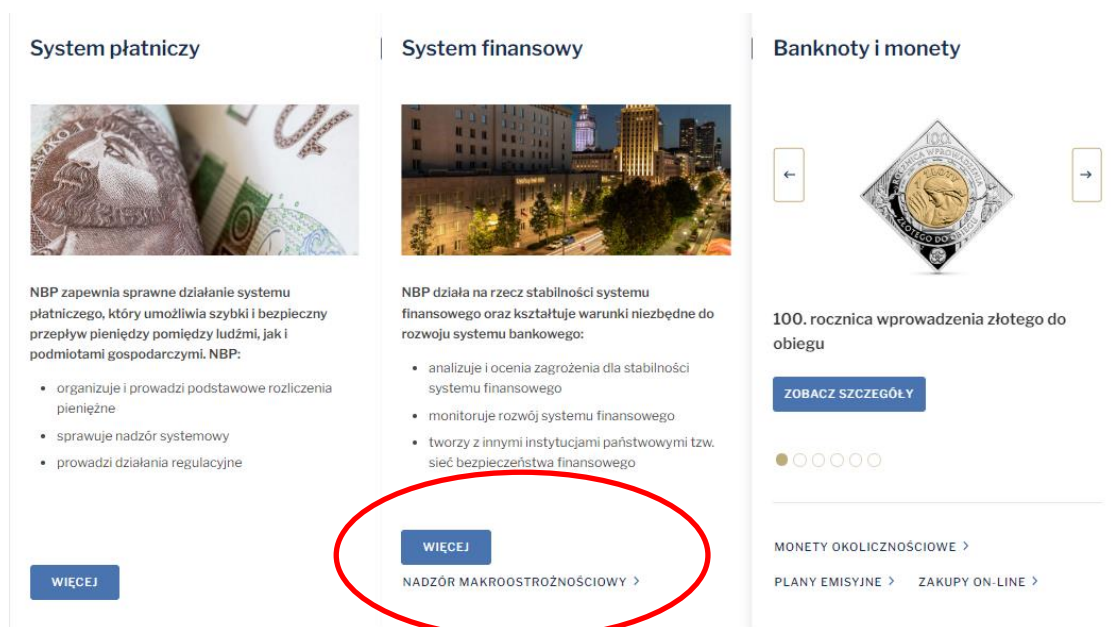
Serwis informacyjny KSF-M prowadzony jest w ramach polityki komunikacyjnej Narodowego Banku Polskiego i prezentowany jako element powiązany bezpośrednio z zadaniami banku centralnego.

W przebudowanej w 2023 r. – zgodnie z wymogami nowoczesnej strony internetowej oraz potrzebami współczesnych użytkowników Internetu – witrynie NBP znajdują się wszystkie dostępne informacje i dane dotyczące nadzoru makroostrożnościowego: o charakterze instytucjonalnym i regulacyjnym (skład, zadania, uprawnienia Komitetu) oraz podstawowe informacje, pojęcia i definicje związane z polityką makroostrożnościową. Publikowane są komunikaty po posiedzeniach oraz szczegóły dotyczące aktualnie stosowanych w Polsce

¹⁰¹ <https://nbp.pl/komunikat-komitetu-stabilnosci-finansowej-w-sprawie-stosowania-wskaznika-referencyjnego-wibor/>.

instrumentów makroostrożnościowych wraz ze specjalnie wydzieloną częścią dotyczącą bufora antycyklicznego (jako podstawowym instrumentem makroostrożnościowym obowiązującym we wszystkich krajach UE) wraz z materiałami analitycznymi, będącymi podstawą wydanych rekomendacji w zakresie tego bufora oraz dokumentami stanowiącymi oparcie dla innych decyzji Komitetu. W ramach publikacji Komitet udostępnia w witrynie internetowej raport roczny ze swojej działalności oraz prezentuje różne dokumenty na temat nadzoru makroostrożnościowego, które uznał za ważne z punktu widzenia polityki makroostrożnościowej, zwiększając systematycznie zasoby oraz katalog dostępnych publicznie materiałów.

Rysunek 11. Zakładka poświęcona nadzorowi makroostrożnościowemu na stronie internetowej NBP

Źródło: www.nbp.pl

7.2. Komunikacja międzynarodowa i powiadomienia ERRS

Do ważnych zadań Komitetu Stabilności Finansowej należy stała współpraca z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego, innymi organami Unii Europejskiej, organami nadzoru makroostrożnościowego innych państw członkowskich czy państw trzecich, a także innymi instytucjami międzynarodowymi.

W ramach tej współpracy Komitet zobowiązany jest do przekazywania ERRS informacji związanych z podejmowanymi decyzjami w zakresie prowadzonej w kraju polityki makroostrożnościowej.

Powiadomienia skierowane do instytucji i organów UE

Od 2019 r. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego stała się głównym centrum wymiany informacji (*hubem* informacyjnym) dla wszystkich instytucji nadzoru makroostrożnościowego na poziomie unijnym, stąd też jest ona zarówno głównym odbiorcą, jak i źródłem informacji o charakterze makroostrożnościowym.

Poniższa tabela zawiera zestawienie notyfikacji dokonanych przez Komitet Stabilności Finansowej (za pośrednictwem NBP) do Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego w 2024 r.

Tabela 10. Zestawienie notyfikacji zrealizowanych w 2024 r.

Przedmiot notyfikacji	Termin
Sprawozdanie z realizacji zalecenia dotyczącego podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych	Marzec 2024
Lista państw trzecich	Czerwiec 2024
Informacja ws. odwzajemnienia portugalskiego instrumentu makroostrożnościowego	Czerwiec 2024
Informacja ws. odwzajemnienia włoskiego instrumentu makroostrożnościowego	Wrzesień 2024
Informacja ws. odwzajemnienia duńskiego instrumentu makroostrożnościowego	Wrzesień 2024
Informacja o zamiarze nałożenia bufora O-SII	Wrzesień 2024
Informacja o zniesieniu obowiązywania wyższych wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach	Wrzesień 2024
Informacja o wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego (BA)	Październik 2024
Sprawozdanie z realizacji zalecenia w sprawie wymiany i gromadzenia informacji w odniesieniu do oddziałów instytucji kredytowych	Grudzień 2024
Informacja ws. odwzajemnienia belgijskiego instrumentu makroostrożnościowego	Grudzień 2024
Informacja o wysokości nałożonych buforów O-SII	Grudzień 2024

Źródło: Opracowanie NBP.

Słowniczek pojęć i skrótów

Bufor antycykliczny (BA)	dodatkowy wymóg kapitałowy, nakładany na instytucje (banki) w celu zwiększenie odporności systemu bankowego na cykliczne zmiany wahaniami ryzyka systemowego. W wersji anglojęzycznej dla określenia bufora antycyklicznego stosowany jest skrót CCyB.
Bufor globalnej instytucji o znaczeniu systemowym	dodatkowy wymóg kapitałowy utrzymywany przez globalne instytucje o znaczeniu systemowym (G-SII) w celu wzmocnienia ich odporności na szoki gospodarcze.
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym	dodatkowy wymóg kapitałowy utrzymywany przez inne niż globalne instytucje o znaczeniu systemowym (O-SII) w celu wzmocnienia ich odporności na szoki gospodarcze.
Bufor ryzyka systemowego (BRS)	dodatkowy wymóg kapitałowy służący zapobieganiu i ograniczaniu niecyklicznego ryzyka systemowego w celu wzmocnienia odporności instytucji finansowych oraz ich zdolności do absorpcji strat w przypadku wystąpienia szoków o charakterze systemowym. Może być nakładany na wszystkie bądź wybrane instytucje finansowe lub na ich określone ekspozycje.
Bufor zabezpieczający	dodatkowy wymóg kapitałowy w wysokości maksymalnie 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Utrzymywany przez instytucje finansowe w celu zapewnienia możliwości zabsorbowania strat bez naruszania minimalnych wymogów kapitałowych.
Cyberryzyko	ryzyko wystąpienia szkodliwych zdarzeń w systemie elektronicznym, wywołujących zakłócenia w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa lub powstanie strat finansowych.
Cykl finansowy	okresowe fluktuacje poziomu akcji kredytowej, dźwigni finansowej i cen aktywów finansowych w gospodarce.
Cykl gospodarczy	następujące po sobie etapy wzrostu gospodarczego i recesji, z przyjętym w ekonomii podziałem na cztery etapy: faza ożywienia, faza ekspansji, faza spowolnienia oraz faza recesji.

Cykl kredytowy	okresowe fluktuacje poziomu zadłużenia w gospodarce.
Globalna instytucja o znaczeniu systemowym (G-SII)	instytucja finansowa zidentyfikowana na poziomie międzynarodowym jako szczególnie istotna dla stabilności systemu finansowego. Zaburzenia jej funkcjonowania – ze względu na rozmiar, wielkość czy powiązania z innymi – mogłyby spowodować niekorzystne i znaczące trudności dla całego systemu finansowego w skali globalnej.
Inna instytucja o znaczeniu systemowym (O-SII)	instytucja finansowa zidentyfikowana na poziomie krajowym jako szczególnie istotna dla stabilności systemu finansowego. Zaburzenia jej funkcjonowania – ze względu na rozmiar, wielkość czy powiązania z innymi instytucjami – mogłyby spowodować niekorzystne i znaczące trudności dla całego krajowego systemu finansowego.
Instrumenty makroostrożnościowe	instrumenty służące ograniczaniu ryzyka systemowego, stosowane w nadzorze makroostrożnościowym. Są to m.in. antycykliczny bufor kapitałowy, bufor ryzyka systemowego czy bufor nakładane na instytucje G-SII i O-SII. W ramach polityki makroostrożnościowej można wykorzystywać także inne dostępne instrumenty, kalibrowane z perspektywy systemowej i z uwzględnieniem zidentyfikowanych zagrożeń dla stabilności finansowej.
Mechanizm <i>resolution</i>	metoda postępowania z instytucjami finansowymi (bankami) zagrożonymi upadłością, w której – co do zasady – wyeliminowano pomoc publiczną, a skutki złego zarządzania bankiem ponoszą jego akcjonariusze i wierzyciele.
Metoda wewnętrznych ratingów	(<i>Internal Ratings-Based Approach</i> - IRB) metoda oceny skali ryzyka kredytowego stosowana przez banki, które samodzielnie określają wymogi w zakresie funduszy własnych na podstawie wewnętrznych wyliczeń dotyczących stopnia narażenia posiadanych ekspozycji na ryzyko kredytowe.
MREL	minimalny wymóg w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowanych wprowadzony dyrektywą BRR, wprowadzony w UE wymóg posiadania przez każdy bank minimalnej wartości wyemitowanych instrumentów finansowych, które mają umożliwić umorzenie lub konwersję instrumentów dłużnych (<i>bail-in</i>) banku w celu pokrycia jego strat lub rekapitalizacji. Pozwala zapewnić zachowanie

	funkcji krytycznych po przeprowadzeniu procesu przymusowej restrukturyzacji (<i>resolution</i>) bez narażania stabilności finansowej i bez konieczności sięgania po środki publiczne.
Nadzór makroostrożnościowy	obejmuje identyfikację, ocenę i monitorowanie ryzyka systemowego oraz działania mające na celu wyeliminowania lub ograniczania tego ryzyka poprzez zastosowanie instrumentów makroostrożnościowych, inaczej polityka makroostrożnościowa.
Neutralny poziom bufora antycyklicznego (nBA)	dodatni poziom antycyklicznego bufora kapitałowego o charakterze ostrożnościowym, który obowiązuje przy standardowym poziomie ryzyka i służy ograniczeniu trudnego do zidentyfikowania ryzyka cyklicznego.
Notyfikacja	oficjalne powiadomienie, informacja przekazana instytucji UE lub podmiotowi, o którym mowa w przepisie prawa nakładającym obowiązek notyfikacji.
Państwa (kraje) trzecie	kraje nienależące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
Polityka makroostrożnościowa	patrz nadzór makroostrożnościowy.
Rekomendacja	wydawana przez KSF w przypadku konieczności podjęcia działań w celu ograniczenia ryzyka systemowego. Rekomendacje mogą być kierowane do instytucji wchodzących w skład KSF, tj. NBP, MF, KNF i BFG. Adresaci są zobowiązani do podjęcia zalecanych działań lub wyjaśnienia przyczyn braku działania.
Ryzyko systemowe	ryzyko zakłócenia w funkcjonowaniu systemu finansowego, które w razie jego materializacji zaburza działanie systemu finansowego i gospodarki narodowej jako całości.
Sieć bezpieczeństwa finansowego	grupa instytucji publicznych, których celem jest ochrona i wspieranie stabilności systemu finansowego przez dążenie do ograniczenia częstotliwości i skali zakłóceń w systemie finansowym oraz łagodzenie skutków w przypadku ich wystąpienia. Są to z reguły bank centralny, rząd, nadzór finansowy oraz system gwarantowania depozytów. W Polsce sieć bezpieczeństwa finansowego tworzą: Narodowy Bank Polski, Minister

Finansów, Komisja Nadzoru Finansowego, Bankowy Fundusz Gwarancyjny oraz Komitet Stabilności Finansowej.

Stanowisko

przedstawiane przez KSF w przypadku identyfikacji źródła ryzyka systemowego w systemie finansowym lub jego otoczeniu. Stanowiska mają na celu zwrócenie uwagi na zidentyfikowane zagrożenie dla stabilności finansowej. Mogą być kierowane do ogółu podmiotów tworzących system finansowy lub jego części, a także do instytucji wchodzących w skład KSF.

Sankcja kredytu darmowego

roszczenie kredytobiorcy względem banku o zwrot dotychczas uiszczanych rat odsetkowych, prowizji, ubezpieczeń oraz innych kosztów około kredytowych lub spłata kapitału jedynie w wartości nominalnej w przypadku, jeśli bank zawierając umowę naruszył wymogi określone w ustawie o kredycie konsumenckim. Uprawnienie przysługuje w odniesieniu do kredytów konsumenckich do kwoty 255 tys. zł.

Zalecenia ERRS

niewiążące prawnie instrukcje (rekomendacje) w sprawie potrzeby podjęcia działań zaradczych o charakterze ogólnym lub szczegółowym wydawane przez Europejską Radę ds. Ryzyka Systemowego w przypadku zidentyfikowania znaczących źródeł ryzyka, zagrażających stabilności systemu finansowego w UE. Adresaci zaleceń powinni zastosować się do nich albo przedstawić odpowiednie uzasadnienie w przypadku braku działania (mechanizm „zastosuj lub wyjaśnij”).

Zapaść kredytowa

(*credit crunch*) - zjawisko makroekonomiczne charakteryzujące się gwałtownym ograniczeniem dostępności kredytów i pożyczek lub znaczącym zaostrzeniem warunków ich udzielania, skutkujące poważnymi trudnościami w pozyskaniu kapitału.

**Zasada wzajemności/
wzajemnego
uznawania**

(*reciprocity*) w polityce makroostrożnościowej polega na odwzajemnianiu instrumentów makroostrożnościowych aktywowanych w jednym państwie członkowskim przez pozostałe państwa UE. Symetria stosowania instrumentów makroostrożnościowych służy osiągnięciu spójnych i skutecznych działań ograniczających ryzyko systemowe na rynku finansowym.

SKRÓTY

BA	Antycykliczny bufor kapitałowy
BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BMR	<i>Benchmark Regulation</i> , Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014
BRRD	<i>Bank Recovery and Resolution Directive</i> , Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012
BRS	Bufor ryzyka systemowego
CRE	<i>Commercial Real Estate</i> , nieruchomości komercyjne
CRR	<i>Capital Requirements Regulation</i> , Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późn. zm.
CRD	<i>Capital Requirements Directive</i> , Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, z późn. zm.
EBC	Europejski Bank Centralny
ERRS	<i>European Systemic Risk Board (ESRB)</i> , Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego
EUNB	<i>European Banking Authority (EBA)</i> , Europejski Urząd ds. Nadzoru Bankowego
FWK	Fundusz Wsparcia Kredytobiorców

G-SII	<i>Global systemically important institution</i> , globalna instytucja o znaczeniu systemowym
ICT	<i>Information and Communications Technology</i> , technologie informacyjne i komunikacyjne
IRB	<i>Internal Ratings-Based Approach</i> , metoda wewnętrznych ratingów
KE	Komisja Europejska
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSF	Komitet Stabilności Finansowej
KSF-M	Komitet Stabilności Finansowej jako organ makroostrożnościowy
KSF-K	Komitet Stabilności Finansowej w zakresie zarządzania kryzysowego
LTV	<i>Loan-to-Value</i> , wskaźnik kwoty kredytu do wartości jego zabezpieczenia
MF	Minister Finansów
MREL	<i>Minimum Requirement on Own Funds and Eligible Liabilities</i> , minimalny wymóg w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowanych
nBA	neutralny poziom antycyklicznego bufora kapitałowego
NBP	Narodowy Bank Polski
NGR	Narodowa Grupa Robocza ds. reformy wskaźników referencyjnych
NIM	<i>Net Interest Margin</i> , marża odsetkowa netto
O-SII	<i>Other systemically important institution</i> , inna instytucja o znaczeniu systemowym
PSI	Podmioty Systemowo Istotne
RRE	<i>Residential Real Estate</i> , nieruchomości mieszkalne
RREI	<i>Residential Real Estate Index</i> , indeks napięć na rynku nieruchomości
SGR	Stała Grupa Robocza
SKOK	Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe

SKD	sankcja kredytu darmowego
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
WFD	Wskaźnik Finansowania Długoterminowego